

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Tiia Kekäläinen

Tapahtuman kehittäminen

Case: Refugee Film Festival

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kulttuurituotanto

Opinnäytetyö

21.11.2018

Tekijä Otsikko	Tiia Kekäläinen Tapahtuman kehittäminen - Case: Refugee Film Festival
Sivumäärä Aika	41 sivua + 3 liitettä 21.11.2018
Tutkinto	Kulttuurituottaja AMK
Tutkinto-ohjelma	Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma
Ohjaaja	Lehtori Leena Björkqvist
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tutkia lokakuussa 2018 järjestetyn Refugee Film Festivalin onnistumista ja antaa sille kehitysehdotuksia seuraavaa vuotta varten. Tutkimuksen tavoitteena ei ollut saada yhtä selkeää vastausta, vaan kartoittaa tapahtuman onnistumista ja sen tarvetta, jotta sitä voitaisiin kehittää oikeaan suuntaan. Opinnäytetyön tilaajana toimi Refugee Film Festival, joka tuotettiin ensimmäistä kertaa Turvapaikanhakijoiden Tuki ry:n voimin. Työ toteutettiin tapaustutkimuksena.</p> <p>Tämän opinnäytetyön viitekehykseksi kartoitettiin tapahtumien rakenteita ja onnistumisen mittareita. Tutkimuksen tiedonkeruumenetelminä käytettiin havainnointia, haastattelua, kyselyä sekä dokumenttianalyysiä. Havainnointi toteutettiin Refugee Film Festivaalin tapahtumapäivien aikana, jolloin tarkkailtiin tapahtuman onnistumista ja yleisön toimintaa festivaaleilla. Päivien aikana haastateltiin myös yhdeksää festivaalikävijää heidän kokemuksistaan ja ajatuksistaan festivaaliin liittyen. Kysely lähetettiin festivaalin jälkeen sen aikana toimineelle työryhmälle tarkoituksena kartoittaa tapahtuman onnistumista heidän näkökulmastaan. Dokumenttianalyysin avulla yhdisteltiin tutkimusmateriaalia Refugee Film Festivalin nettisivuilta saatavan tiedon kanssa.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että Refugee Film Festival onnistui saavuttamaan tavoitteensa ja tapahtumalle koettiin olevan tarvetta. Käytännönjärjestelyistä löytyi paljon kohtia, joiden kehittäminen tekisi tapahtumasta sujuvamman sekä kävijän että järjestäjän osalta. Tutkimustulosten perusteella koottiin 24 kehitysehdotuksen lista, jota työn tilaaja hyödyntää vuoden 2019 festivaalin tuotannossa.</p>	
Avainsanat	tapahtuman kehittäminen, tapahtuman onnistuminen, tapahtuman rakenteet

Author Title	Tiia Kekäläinen Event development - Case: Refugee Film Festival
Number of Pages Date	41 pages + 3 appendices 21 November 2018
Degree	Bachelor of Culture and Arts (Cultural Management)
Degree Programme	Cultural Management
Instructor	Lecturer Leena Björkqvist
<p>The purpose of this Bachelor's thesis was to study the success of Refugee Film Festival and to find some development sectors to improve the event. The purpose of the study was not to find a single sector that needs improvement, but to understand the festival's strengths and needs in order to develop it to a suitable direction. Refugee Film Festival is a new festival that explores the topic of refugees from different angles. The festival took place in Helsinki in the middle of October 2018.</p> <p>This case study was based on the theory of successful events and it concentrates further on the evaluation and staging of an event. The methods used in the research were observation, interview, questionnaire and document analysis. During the three-day festival, the festival was observed from the viewpoint of event staging. Both refugee and non-refugee festival attendants were also interviewed about their experiences and thoughts about Refugee Film Festival. After the festival a questionnaire was sent to the staff in purpose of the event evaluation from their point of view. The results of all of the previous methods were analyzed together with the information that was found from the webpage of the festival.</p> <p>The research showed that the attendants had experienced the festival exactly the way that the producers had anticipated. Refugee Film Festival achieved its goals and a need for this kind of event was identified. However, plenty of improvement points were found from the event staging of the festival. Based on the study, this Bachelor's thesis suggests 24 improvements that could benefit both attendants and staff of the festival next year.</p>	
Keywords	event development, event staging, event evaluation

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tapahtuman onnistuminen	3
2.1	Tavoitteen määrittely	3
2.2	Tapahtuman rakenteet	3
3	Refugee Film Festival	8
4	Tutkimuskysymykset	10
5	Tapaustutkimus	11
5.1	Havainnointi	12
5.2	Haastattelu	13
5.3	Kysely	15
5.4	Dokumenttianalyysi	16
6	Refugee Film Festivaalin onnistuminen	16
6.1	Toteutuivatko festivaalin tavoitteet?	17
6.1.1	Mahdollisuus	17
6.1.2	Yleisö	19
6.1.3	Elokuva-ohjelmisto	21
6.1.4	Keskustelut	25
6.1.5	Festivaali tarjoaa uusia näkökulmia	29
6.2	Tapahtuman merkittävyys festivaalikävijöille	31
6.3	Missä festivaalin rakentumiseen liittyvissä osatekijöissä kaivataan erityisesti kehittämistä?	33
7	Kehittämisehdotukset	36
8	Pohdinta	40
	Lähteet	42
	Liite 1: Haastattelukysymykset	43
	Liite 2: Havainnointilomake	44
	Liite 3: Palautekysely	45

1 Johdanto

Refugee Film Festival on ohjelmistoltaan kiinnostava ja korkeatasoinen elokuvafestivaali, joka tarjoaa Suomeen saapuneille pakolaistaustaisille elokuvantekijöille mahdollisuuden tuoda esille omia elokuviaan. Festivaali antaa äänen niille, kenen sanomiset jäävät herkästi huomiotta.

Ihmisiin ja yhteiskunnallisiin haasteisiin vaikuttaminen viihteen keinoin on kiehtonut minua pitkään ja yhdistin mielessäni nämä asiat heti Refugee Film Festivaliin, minkä takia tapahtuma herätti kiinnostukseni. Halusin tutustua festivaaliin lähemmin ja ajattelin, että voisin syventyä siihen opinnäytetyön kautta. Opintojeni puitteissa tapahtuma- ja festivaalienttä oli tullut minulle tutuksi, joten festivaalin kehittäminen tuntui luonnolliselta jatkumolta opintopolkuuni nähden.

Kuulin tapahtumasta ensimmäistä kertaa Metropolia Ammattikorkeakoulun opintojaksolla, joka käsitteli elokuvaklubi- ja festivaalituotantoa. Opintojaksoon kuului projektityöskentelyä, jonka puitteissa me opiskelijat osallistuimme Refugee Film Festivalin järjestelyihin tapahtuman tuotantotiimin tukena. Festivaalin tuottaja, Anna Korhonen, kertoi meille ensimmäisellä tapaamiskerrallamme, että hän tiedosti jo siinä vaiheessa festivaalin tuotantoon liittyvän paljon asioita, jotka voitaisiin tehdä paremmin, mikäli tapahtuma päätettäisiin järjestää seuraavana vuonna uudestaan.

Kun ilmaisin festivaalin järjestäjille kiinnostukseni opinnäytetyöhön, asiasta oltiin innostuneita. Tutkimusta pidettiin tärkeänä tapahtuman kehityksen kannalta, vaikka organisaatiolla ei olisi omasta takaa ollut resursseja toteuttaa vastaavaa; festivaalin taustaorganisaatio on hyvin pieni ja tapahtumaa tuotettiin työryhmän omien töiden ohessa nollabudjetilla. Festivaalin tuottaja ja tiedottaja sanoivat antavansa tukensa opinnäytetyöhön ja auttavansa tarpeen mukaan.

Refugee Film Festival on toteutettu muutaman kerran aikaisemmin toisen järjestäjän toimesta vuosia sitten, mutta nykyisellä kokoonpanolla ja järjestäjillä festivaali syntyi tänä vuonna historian ensimmäisen kerran. Myöhemmin kun viitataan siihen, että tapahtuma järjestettiin ensimmäistä kertaa, tarkoitan sitä, että se järjestettiin ensimmäisen kerran nykyisessä asussaan ja –mittakaavassaan.

Minua kiinnosti Refugee Film Festivalin kehittämisessä erityisesti se, että festivaali järjestettiin nykyisillä puitteillaan ensimmäistä kertaa. Sain suurennuslasini alle tapahtuman, johon ei kohdistunut ennakkooajatuksia. Ei tiedetty, kuinka paljon väkeä saapuu paikalle, vai saapuuko ollenkaan. Ei tiedetty, palveleeko tapahtumapaikka festivaalin tarkoitusta tai onko ennalta määritettyjen tavoitteiden toteutuminen realistista, kun tuotanto vedetään läpi ensikertaa – vieläpä nollabudjetilla.

Tämä osoittautui haasteeksi aiheen rajaamisen suhteen. Etukäteen ei voitu sanoa, mikä tapahtuman järjestämisen osa-alue vaatisi kehittämistä, tai missä järjestäjätaho erityisesti onnistuisi. Halusin keskittyä tulevien vuosien festivaaleihin – olla edesauttamassa osaltani sitä, että Refugee Film Festival tulee jäädäkseen.

Tavoitteeni oli löytää kehityskohtia, joihin voitaisiin paneutua, mikäli Refugee Film Festival järjestettäisiin vuoden päästä uudelleen. Tämän lisäksi arvioin festivaalin tavoitteiden onnistumista ja kokosin yhteen yleisön ajatuksia festivaalin merkityksestä. Nämä kolme teemaa kietoutuivat hyvin yhteen: tutkimuksen päätavoitteeksi muotoutui festivaalin onnistumisen arviointi ja niiden pohjalta kehittämissuhteiden tekeminen.

Työn tilaaja on Turvapaikanhakijoiden tuki ry. Kehittämistyö on tapaustutkimus. Aineistonhankintamenetelminä käytettiin havainnointia, haastatteluita, dokumenttianalyysiä sekä internetissä toteutettua kyselyä. Työ toteutettiin kokonaisuudessaan syksyllä 2018. Kehittämistyön tietopohjana käytettiin onnistuneen tapahtuman järjestämisen elementtejä. Työssä korostetaan asiakkaiden, eli festivaalin kävijöiden, mielipiteitä, sekä pureudutaan tekijöiden ennalta laatimien tavoitteiden toteutumisen tarkasteluun.

2 Tapahtuman onnistuminen

Tässä opinnäytetyössä lähdin liikkeelle tarkastelemalla sitä, minkälaisista elementeistä onnistunut tapahtuma koostuu. Tässä luvussa avaan kehittämistyön ympärille rakentunutta teoreettista viitekehystä, joka toimii aineistonhankinnan ja kehittämisehdotusten laatimisen tukena. Luettu teoria osaltaan auttoi tutkimuskysymysten ja tämän opinnäytetyön rajaamisessa.

Jotta tapahtumaa voidaan kehittää, vaaditaan pohjalle tietoa siitä, minkälainen ylipäättään on onnistunut tapahtuma; Minkälaisia asioita vaaditaan, jotta tapahtuman voidaan todeta olleen hyvä ja onnistunut sekä kävijöiden että järjestäjien näkökulmasta. Olen alla avannut erilaisia onnistuneet tapahtuman rakentumiseen liittyviä osa-alueita, jotka toimivat myöhemmin pohjana tekemälleni varsinaiselle kehittämistyölle.

2.1 Tavoitteen määrittely

Heti projektin alkuvaiheessa tapahtuman tuottajan kannattaa määritellä tapahtumalle sen ensisijaiset tavoitteet. Tavoitteita on usein enemmän kuin yksi, mutta tärkeimmän tavoitteen valitseminen auttaa tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa, kun ristiriitatilanteessa voidaan palata aina siihen, mikä palvelee parhaiten tapahtuman tavoitteita. (Kauhanen, Juurakko, Kauhanen 2002, 45.)

Tapahtuman tavoitteet voidaan jakaa taloudellisiin ja sisällöllisiin tavoitteisiin. Useimmissa tapahtumissa ensisijaiset tavoitteet ovat taloudellisia. Sisällölliset tavoitteet nousevat suurempaan rooliin esimerkiksi tapahtumissa, joissa esittävä taide on keskiössä. Merkittävin rooli sisällöllisillä tavoitteilla on tapahtumissa, joiden tarkoitus on jakaa tai lisätä jonkin asian tietoutta. Tällaiset tapahtumat ovat yleensä voittoa tavoittelemattomien järjestöjen ja yhdistysten järjestämiä. (Kauhanen ym. 2002, 45–46.)

2.2 Tapahtuman rakenteet

Vaikka tapahtumia on moneen eri lähtöön, niissä kaikissa toistuvat yleensä samat peruselementit, jotka vaikuttavat tapahtuman rakentumiseen. Näitä elementtejä ovat: teema, ohjelma ja esiintyjät, tapahtumatila, yleisö, lava, valot ja ääni, video ja erikoistehosteet, kalustus ja somistus, tarjoilut, henkilökunta ja taltiointi. Tapahtuman luonne määrittelee sen, kuinka tärkeässä osassa edellä mainitut osat ovat kyseessä olevan tapahtuman suhteen. Festivaalin tuotannossa on otettava huomioon myös muita

osa-alueita, kuten riskien kartoittaminen, logistiikka, budjetti ja luvat. (Allen, O'Toole, Harris & McDonnell 2011, 422, 442.) Opinnäytetyössäni käsittelen vain osa-alueita, jotka liittyvät oleellisesti yleisön saamaan kokemukseen.

Teema

Teema on runko, jonka päälle koko tapahtuma rakentuu. Parhaimmillaan teema on silloin, kun se on mielikuvituksekas tai se erottuu jollakin muulla tavalla muista tapahtumista ja kilpailijoistaan (Allen ym. 2011, 422–423). Pelkästään hyvä teema ei kuitenkaan riitä tapahtuman onnistumiseen, vaan koko tapahtuman ketjun on rakennuttava sen ympärille (Vallo, Helena & Häyrynen, Eija 2012, 195). Teema vaikuttaa ratkaisevasti esimerkiksi ohjelmasisällön valitsemiseen, mutta myös tapahtumatila, esiintyjät, kalustus, valaistus ja tarjoilut suunnitellaan sen pohjalta (Allen ym. 2011, 422–423).

Ohjelma

Ohjelma on tapahtuman ydin. Se koostuu esiintyjistä, puhujista, tarjoiluista ja muusta sisällöstä, jota tapahtuma-alueella järjestetään yleisöä varten. Ohjelma muodostaa tapahtumakävijän ydinkokemuksen, joten sen suunnittelussa ja toteutuksessa onnistuminen vaikuttaa koko tapahtuman onnistumiseen. (Allen ym. 2011, 423.)

Ohjelman suunnittelussa on otettava huomioon erilaisia osia, jotka saattavat rajoittaa tai antaa suuntaa sille, millaista ohjelmaa voidaan esittää. Näitä osia ovat yleisön odotukset, tapahtumatilan asettamat rajoitukset, mahdollisen asiakkaiden ja sponsorien kulttuuri, esitystä varten saatavilla oleva tekniikka ja lavastus, sekä logistiikka ja tuotantotiimin luovuus. (Allen ym. 2011, 424.)

Ohjelman suunnitteluun sisältyy myös sen aikatauluttaminen. Aikataulu on suunniteltava huolellisesti - kun tapahtuma alkaa, ohjelma lähtee etenemään omalla painollaan, jolloin siihen on hyvin hankala tehdä muutoksia tai vaikuttaa aiheuttamatta sekaannuksia. Aikataulussa yksittäisten ohjelma-numeroiden välille on jätettävä taukoa, jotta yleisöllä on aikaa hengähtää ja prosessoida tapahtunutta. (Allen ym. 2011, 424.)

Tapahtumapaikka

Tapahtumapaikka on tila, jonka tarjoamiin puitteisiin tapahtuma rakennetaan. Paikan valitsemiseen on tärkeää paneutua huolella siksi, että se vaikuttaa moneen muuhun tuotannon osa-alueeseen. (Allen ym. 2011, 424–425.)

Tilaa etsiessä tapahtuman järjestäjän kannattaa tarkkailla seuraavia asioita:

- Tukeeko tila tapahtuman tarkoitusta?
- Tukeeko tilan koko tapahtuman kokoa?
- Miten tapahtuma rakentuu kyseiseen tilaan (esim. tapahtumapaikan rajaaminen ja tarvittavat istumapaikat)?
- Millainen maine tapahtumapaikassa on ja minkä tyyliä tapahtuma siellä on aikaisemmin järjestetty?
- Onko tila saatavilla?
- Saavutettavuus, yleisön saapuminen ja tavaroiden kuljetus paikalle, vessat ja muut palvelut, tarjoilu ja anniskelu, sähkö ja valot, kommunikaatio, sää ja ilmanvaihto / lämmitys, hätäuloskäynnit. (Allen ym. 2011, 425.)

Tapahtumapaikan valinnassa voi käyttää mielikuvitusta ja erikoisemmat paikat voivat tilanteeseen sopiessaan lisätä paikan kiinnostavuutta, mutta samalla tuoda myös tuotannollisia haasteita. Olemassa on paljon tapahtumakäyttöön rakennettuja tiloja, joiden käytössä on omat etunsa ja haittansa. Suurin etu tällaisissa tapahtumapaikoissa on se, että ne sisältävät usein valmiiksi tapahtumaan tarvittavan ja tekniikan ja rakenteet, kuten keittiötilat, anniskeluoikeudet ja äänentoistojärjestelmän. Tämä vapauttaa tuotantotiimin aikaa ja he voivat keskittyä ohjelmasisältöihin ja muihin tapahtuman tuotantoon liittyviin asioihin. (Allen ym. 2011, 425.)

Tilan ulkoasua voidaan muokata kalustuksen ja somistuksen avulla. Tapahtumatilasta saadaan viihtyisämpi jo hyvin pienillä elementeillä, mutta suuremmalla panostuksella tilaan voidaan luoda jopa kokonaan uusi maailma. Tapahtuman tema ja luonne

vaikuttavat siihen, kuinka luovaksi somistuksen kanssa kannattaa ryhtyä. (Allen ym. 2011, 435.)

Yleisön liikuttelu

Tapahtuman sisäänkäynnillä on yllättävän suuri merkitys yleisön kokemukseen liittyen, sillä se antaa ensivaikutelman tapahtumasta. Järjestäjän kannattaa miettiä sitä, kuinka yleisö otetaan vastaan; onko paikalla joku toivottamassa saapujat tervetulleiksi, onko sisäänkäynti kenties somistettu tapahtuman teeman mukaisesti tai tehty muilla tavoin kutsuvaksi visuaalisin keinoin. Turha jonojen muodostuminen sisäänkäynnillä, myyntipisteillä ja vessajonoissa on myös hyvä välttää, jos se on tilasuunnittelun puolesta toteutettavissa (Allen ym. 2011, 427.)

Tapahtuman luonteesta riippuen saattaa esiintyä erilaisia haasteita yleisön päästyä sisään. Esimerkiksi konferenssitilaisuuksissa yleisöllä on tapana hakeutua nopeasti takarivin paikoille, kun taas päinvastoin urheilutapahtumissa ja konserteissa eturivi pakkautuu täyteen heti porttien avaamisen jälkeen. Tätä välttääkseen tapahtumanjärjestäjät voivat esimerkiksi harkita paikkalippujen jakamista tai yleisön ohjaamista tapahtuman aikana. Yleisölle tarjottavat fasiliteetit riippuvat myös tapahtuman luonteesta. (Allen ym. 2011, 427.)

Lava

Tapahtumassa lava ei välttämättä ole perinteinen teatterista tunnettu näyttämö tai tapahtumaa varten erikseen rakennettu koroke. Tyypillisesti se kuitenkin on yleisöstä rajattu tila, jossa esitys tapahtuu. Lavan tapahtumien etenemisen tueksi tehdään usein lavakartta ja -suunnitelma, joissa näkyvät lavan rakenne, infrastruktuuri, sisäänkäynnit ja poistumisreitit sekä pistorasiat. Isommissa tapahtumissa erilaisia lavasuunnitelmia annetaan esimerkiksi valoteknikolle ja esiintyjälle, jotta he saavat juuri omalta kannaltaan olennaista tietoa. (Allen ym. 2011, 427.)

Lavatapahtumien organisointi on yleensä yhden (tai useamman henkilön) vastuulla. Vastuhenkilö huolehtii siitä, että aikataulussa pysytään, puhujat ovat oikeaan aikaan paikalla ja lavalta löytyy aina kaikki tarpeellinen rekvisiitta, kuten tuolit, mikrofonit ja vesipullot. Lavan tapahtumista yleisön suuntaan vastaa yleensä juontaja. (Allen ym. 2011, 429–430.)

Lavaa rajatessa ja tapahtumatilaa suunnitellessa kannattaa pitää mielessä yleisön näkökulma: vaikka esityksen sisältö olisi kuinka hyvä tahansa, ei siitä ole iloa, jos lavan näkyvyys tai kuuluvuus on huono, mistä päästäänkin seuraavaan kappaleeseen.

Valot, ääni ja kuva

Tapahtuman valaisemisessa on kaksi tarkoitusta: käytännöllinen ja visuaalinen. Käytännöllisesti katsottuna valot auttavat kaikkia paikallaolijoita näkemään mitä tapahtuu. Tapahtumapaikassa tärkeää valaista hyvin esimerkiksi yleisölle tärkeät paikat, kuten lipunmyynti ja –tarkastuspiste, vessojen sijainti, portaikot ja muut kulkuväylät. Visuaalisesti valaistuksella voidaan puolestaan vaikuttaa tapahtuman ilmeeseen ja tunnelmaan. (Allen ym. 2011, 430.)

Äänentoiston tarkoitus on vahvistaa ääntä, jotta yleisö kuulee tapahtumassa esitetyn musiikin ja puheen. Kuvan esittämiseen vaaditaan oma laitteistonsa. Molemmat on mukautettava tapahtumatilan kokoon ja yleisön määrään nähden sopivaksi. Tuottajan kannattaa huomioida mikrofoniin, äänentoistolaitteiden, valkokankaiden ja projektoreiden sijoittelu sekä testata aina, että laitteet toimivat. Paikalla on varmuuden vuoksi hyvä olla myös varalaitteistoa. Näitä hoitamaan voidaan palkata asiantuntijoita ja näin usein tehdäänkin etenkin isommissa tapahtumissa. (Allen ym. 2011, 432,434.)

Tarjoilut

Tarjoilut kuuluvat olennaisena osana tapahtumaan kuin tapahtumaan, mutta toisissa se näyttelee suurempaa roolia kuin toisissa. Tapahtuman järjestäjän on mietittävä, millainen ruoka sopii tapahtuman tyyliin, kuinka ruokailu toimii tapahtuman yhteydessä ja ovatko ruuat ja juomat yleisön omakustanteisia vai tarjotaanko ne tapahtuman puolesta. Keskustelua on mahdollisesti käytävä tapahtumapaikan kanssa, sillä joissakin paikoissa saa käyttää vain heidän tarjoamiaan catering-yrityksiä ja anniskelutarjontaa ja toisissa tästä ollaan joustavampia. (Allen ym. 2011, 435.)

Henkilökunta

Henkilökunnalla on usein tapahtumassa omat vastualueensa. Vastaavien apukäiksi tapahtumaan rekrytoidaan usein vapaaehtoisia, joilla on jo kokemusta tai he sopivat muuten heille jaettuihin työtehtäviin. Henkilökunnan rooli tapahtumassa on tärkeä, sillä

he samalla pitävät huolen omalta osaltaan siitä, että tapahtuma etenee suunnitelman mukaan ja ovat tapahtuman kasvot yleisön suuntaan. (Allen ym. 2011,438.)

Ennen tapahtumaa koko henkilökunnalle järjestetään perehdytys, jossa käydään läpi heidän roolinsa ja tapahtuman aikana. Vapaaehtoisten perehdytys pidetään lyhyenä ja heille kerrotaan vain heitä koskeva tieto, joka on helppo sisäistää lyhyessä ajassa. On kuitenkin tärkeää, että kaikki ymmärtävät tapahtuman luonteen ja henkilökunta jakaa saman käsityksen tapahtuman etenemisestä ja siitä, miten sen aikana toimitaan esimerkiksi yleisön kanssa. (Allen ym. 2011, 429–438.)

Taltiointi

Tapahtumat ovat luonteeltaan kertaluontoisia, mistä johtuen taltiointi kuuluu sen tuotantoon olennaisena osana. Taltiointia voidaan käyttää esimerkiksi markkinoinnin tai tapahtuman arvioinnin tukena ja se voidaan tehdä videon, äänitallenteen tai kuvien muodossa. Taltiointia suunniteltaessa kannattaa harkita, kuinka esimerkiksi videokameran läsnäolo vaikuttaa yleisöön ja voiko se olla häiritsevä tekijä tapahtuman kulun suhteen. Taltiointi on suunniteltava hyvin etukäteen, että se onnistuu yhdellä kerralla - tapahtuma tapahtuu vain kerran ja kun se on ohitse, ei uusintaan ole mahdollisuutta. (Allen ym. 2011, 441.)

3 Refugee Film Festival

Refugee Film Festival (RFF) on pakolaisuutta ja maahanmuuttoa käsittelevä elokuvafestivaali. Tapahtuma järjestettiin ensimmäistä kertaa 16.-18.10.2018. Helsingin Kino Andorrassa / Dubrovnik Lounge & Lobbyssa.

Refugee Film Festivalin tuotti helsinkiläinen elokuvantekijä, Anna Korhonen, joka on mukana Turvapaikanhakijoiden Tuki (Tutu) ry –nimisessä kansalaisyhdistyksessä. Festivaali sai alkunsa, kun Korhonen tutustui Tutu ry:ssä Suomeen tulleisiin turvapaikanhakijoihin, jotka tekivät töitä AV- ja media-alalla. Yhdistyksessä huomattiin, että alan ihmisiä oli saapunut Suomeen paljon ja pohdittiin, mikä olisi hyvä foorumi saada heidän töitään esille. (Korhonen 2018.)

Korhonen otti yhteyttä Pakolaisneuvonta ry:hyn, joka oli järjestänyt Refugee Film Festival –nimisen tapahtuman vuosina 2011 ja 2012. Yhdistys ehdotti, että Tutu ry lähtisi

tuottamaan elokuvafestivaalia ja Korhonen innostui asiasta. Hän huomasi, että festivaali sai hänen oman innostuksensa lisäksi kiinnostusta Tutu ry:n yhteistyökumppaneilta, elokuva-alan toimijoilta ja oikeastaan kaikilta, kenen kanssa hän keskusteli asiasta. Korhosesta tuntui, että oli juuri oikea hetki tämänkaltaiselle festivaalille. (Korhonen 2018.)

Festivaalin taustalla toimi kansalaisyhteiskunnallinen yhdistys, Tutu ry, joten sen tarkoitus ei ollut tuottaa voittoa, vaan kattaa kulut jäämättä velkaa. Festivaali rakennettiin vuoden aikana pitkälle Tutu ry:n ja Korhosen omien suhteiden varassa. Loppujen lopuksi festivaaliorganisaatio koostui Korhosesta, tiedottaja Kati Väyrysestä ja nettisivujen tuottaja Nina Kantoniemestä. Tuotannollisena konsulttina toimi Maija Sydänmaanlakka, jonka lisäksi tuotannollista apua saatiin Tutu ry:n jäseniltä sekä Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijoilta. (Korhonen 2018.)

Tapahtuman päätavoitteina oli tarjota pakolaistaustaisille elokuvantekijöille mahdollisuus tuoda omia töitään esille ja rakentaa elokuvaohjelmistoltaan kiinnostava ja korkeatasoinen festivaali. Korhonen toivoi, ettei tapahtuman yleisö koostuisi ainoastaan turvapaikanhakijoista ja heidän parissaan työskentelevistä vapaaehtoisista, vaan tapahtuma voisi olla yleinen keskustelualusta kaikille (Korhonen 2018). Festivaalin kautta haluttiin tarjota uusia näkökulmia ja kiinnostavia keskusteluja paneelikeskustelussa ja elokuvien yhteydessä (Refugee Film Festivalin kotisivut, 2018).

Kolmen festivaalipäivän aikana esitettiin 10 täyspitkää- ja 13 lyhytelokuvaa (Refugee Film Festivalin kotisivut, 2018). Näytösten jälkeisissä keskustelutilaisuuksissa haastateltiin elokuvien tekijöitä, jotka kertoivat omista ajatuksistaan elokuviinsa liittyen ja vastasivat yleisön esittämiin kysymyksiin. Ensimmäisenä festivaalipäivänä ohjelmaan kuului myös paneelikeskustelu, jonka aiheena oli turvapaikanhakijoiden paperittomuus. Festivaalin toisena iltana järjestettiin festivaaliklubi, joka sisälsi festivaalin järjestäjien kiitospuheita, musiikkiesityksiä sekä mahdollisuuden tanssia DJ:n tahtiin ja viettää iltaa muiden festivaalilla kävijöiden kanssa. Festivaali kulminoitui kolmannen päivän viimeiseen näytökseen, jossa esitettiin turvapaikanhakijoiden itse tekemiä lyhytelokuvia, sekä näytöksen jälkeiseen keskustelutilaisuuteen.

4 Tutkimuskysymykset

Tässä luvussa esitän tutkimuskysymykset, joiden pohjalta valitsin opinnäytetyöhöni sopivan lähestymistavan sekä aineistonhankintamenetelmät. Työni tarkoitus on arvioida ensimmäistä kertaa järjestettävän Refugee Film Festivalin onnistumista ja esittää tapahtumalle kehittämissuhteita seuraavaa vuotta varten.

Tapahtuma rakentuu monista liikkuvista osista, jotka yhdessä muodostavat toimivan kokonaisuuden. Tapahtumaa kehittäessä huomiota suunnataan näihin yksittäisiin osiin, että saadaan selville, missä se voisi toimia paremmin. Koska Refugee Film Festival järjestettiin ensimmäistä kertaa, sillä ei ollut vielä vakiintuneita ja hyväksi havaittuja käytänteitä tapahtuman järjestelyjen suhteen. Niinpä tarkastelin yleisesti kaikkia tapahtuman rakenteita tavoitteenani löytää kriittisimmät kehittämiskohtat.

Lähestyn Refugee Film Festivalia tapahtuman kehittämisen näkökulmasta. Tarkoituksena on arvioida ensimmäistä kertaa järjestettävän tapahtuman onnistumista ja esittää sille kehitysehdotuksia. Tämän lähtökohdan pohjalta tutkimuksen pääkysymykseksi muodostui: Miten Refugee Film Festivalia voitaisiin kehittää?

Tapahtuman onnistumista voidaan arvioida monista eri kulmista, mutta tässä opinnäytetyössä syvennyn aiheeseen seuraavien tarkentavien alakysymysten avulla:

1. Toteutuivatko festivaalin tavoitteet?
2. Mikä oli festivaalin merkitys kävijöille?
3. Missä festivaalin rakentumiseen liittyvissä osatekijöissä kaivataan erityisesti kehittämistä?

Halusin tarkastella, toteutuivatko tapahtuman järjestäjän asettamat tavoitteet Refugee Film Festivalilla. Festivaalin tavoitteet liittyivät pitkälti yleisöön ja festivaalin sisällön vaikuttavuuteen, minkä takia koin tärkeäksi selvittää myös, miten festivaali näyttäytyi yleisön silmissä.

Näiden kysymysten tarkoitus oli selvittää festivaalin onnistumista eri näkökulmista ja kerätä mahdollisimman paljon tietoa, jota Refugee Film Festival voi hyödyntää seuraavan tapahtuman taustalla. Tavoitteenani ei ollut saada yhtä selkeää vastausta,

vaan arvioida eri osatekijöiden onnistumista. Tämä tapahtuisi ottamalla huomioon sekä kävijöiden että järjestävän osapuolen ajatukset.

5 Tapaustutkimus

Tässä luvussa käyn läpi tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmän ja lähestymistavat. Opinnäytetyö oli tapaustutkimus, jonka tarkoituksena oli tuottaa kehittämissuhteita ja -ideoita Refugee Film Festivalille.

Keräsin aineistoa neljällä eri aineistonhankintamenetelmällä. Lähdin rakentamaan suunnitelmaa festivaalin tavoitteiden pohjalta miettien, minkä aineistonhankintamenetelmän keinoin saan kaikista laaja-alaisimman tiedon käsiini. Alla olevassa taulukossa on määritelty, mitä menetelmää käytin haluttujen vastauksen saavuttamiseksi. Suunnitelma toimi tapaustutkimuksen tukena.

Taulukko 1. Taulukossa esitetään, millä tutkimusmenetelmällä etsittiin vastauksia kuhunkin tutkimuskysymykseen.

	Dokumentti-analyysi	Havainnointi	Haastattelu	Kysely
<i>Toteutuivatko festivaalin tavoitteet?</i>				
<i>1 pakolaistaustaisten työt esillä</i>	Elokuvien statistiikka festivaalin nettisivuilta		Pakolaisten omat kokemukset	
<i>2 yleisössä myös muita kuin tutu ry ja pakolaistaustaiset</i>		Havainnointi elokuvasaleissa ja aulatilassa	Kenelle tapahtumaa suositeltaisiin?	
<i>3 korkeatasoinen ja monipuolinen ohjelmisto</i>	Tietoa esitettävistä elokuvista festivaalin nettisivuilta			Mitä festivaalin henkilökunta ajatteli ohjelmistosta?
<i>4 kiinnostavia keskusteluja</i>		Keskustelujen kesto, puhujien määrä ja tausta, yleisön osallistuminen, keskustelun aiheet		

<i>5 uusia näkökulmia</i>	Kooste tapahtumassa olevasta yleisöstä, puhujista, elokuvista ja keskustelun-aiheista		Mitä ajatuksia heräsi festivaalien aikana?	
<i>Mikä oli festivaalin merkitys yleisölle</i>			Mikä oli henkilökohtaisesti tärkeintä ja tarvitaanko tällaisia tapahtumia?	
<i>Missä tapahtuman rakentumisen liittyvässä osatekijässä kaivataan kehittämistä?</i>		Havainnot festivaalin aikana		Tapahtuman tuottajien havainnot

5.1 Havainnointi

Havainnointi toimii menetelmänä, kun halutaan saada tietoa siitä, miten ihmiset käyttäytyvät ja mitä tapahtuu tutkimuskohteelle luonnollisessa toimintaympäristössä (Ojasalo ym. 2014, 114). Havainnointi sopi tarkoitukseeni hyvin, sillä halusin selvittää, miten ihmiset käyttäytyvät festivaalilla eri tilanteissa ja kuinka eri festivaalin rakentumisen osa-alueet, kuten tilan käyttö muotoutuu.

Havainnoinnin tekemiseen on saatava lupa taustalla olevalta organisaatiolta ja oma rooli havainnoinnissa on selvitettävä etukäteen (Ojasalo ym. 2014, 114). Osallistuin ammattikorkeakoulun opintojakson puolesta festivaalin järjestämiseen, joten luvan saaminen havainnointiin festivaalin puolesta ei tuottanut ongelmia, vaan se oli jopa toivottavaa. Otin vastuulleni festivaalin taltioinnin, mikä antoi minulle mahdollisuuden tarkkailla yleisöä ja festivaalin tapahtumia lähes kaikissa Refugee Film Festivalilla tapahtuneissa ohjelmaosuuksissa. Rooli oli enemmän tarkkailija, mutta koska kuljin kameran ja staff-passin kanssa, osallistujat näkivät selvästi, että olen paikalla festivaalin järjestäjien puolesta.

Havainnointi sopii kehittämistehtäviin, joiden kohteena on yksilön vuorovaikutus toisten kanssa. Menetelmä sopii hyvin myös silloin, kun tulkitaan vaikeasti ennakoitavia tilanteita. Kuitenkin menetelmä vaatii tilanteiden systemaattista seuraamista ja sitä

voidaan käyttää joko itsenäisesti, tai kyselyn ja haastattelun tukena. Aineistonkeruumenetelmäksi havainnointi sopii myös silloin, kun tutkittavalla on esimerkiksi kielellisiä vaikeuksia, tai kun voidaan olettaa, että tutkittavat eivät mielellään kerro vastauksia haastattelijalle suoraan. Havainnointi vaatii huolellista valmistelua ja työ alkaa jo ennen varsinaisten havaintojen tekemistä. (Ojasalo ym. 2014, 114)

Tässä kehittämistyössä havainnointi menetelmänä sopi esimerkiksi festivaaliyleisön tarkasteluun, kun haluttiin tietää, koostuivatko kävijät monipuolisesti eri kohderyhmistä, ei ainoastaan yhdistyksen jäsenistä ja pakolaistaustaisista. Festivaalin yleisöä tarkkailemalla voidaan saada runsaasti tietoa tulevaisuuden tapahtumaa varten. Laadin ennen festivaalin ajankohtaa itselleni listan (Liite 2), jonka perusteella aineistonkeruu toteutettiin. Lisäksi itse aineistonkeruun aikana pidin havainnointipäiväkirjaa ja käytin videointia havainnoinnin dokumentoinnin tukena.

5.2 Haastattelu

Jos kohdetta on tutkittu vain vähän, haastattelun myötä on mahdollista kerätä uusia näkökulmia avaavia aineistoja. Haastattelu kannattaa yhdistää muihin menetelmiin mahdollisimman kattavan aineiston keräämiseksi. Aineistonhankintamenetelmän tehtävänä on jonkun asian selventäminen tai syventäminen. Syvähaastattelun myötä myös vaikeiden aiheiden selvittäminen voi olla mahdollista. Aidoissa toimintaympäristöissä tehtävät haastattelut antavat usein syvemmän kuvan, kuin asiayhteydestä irrallaan toteutetut keskustelutilaisuudet. (Ojasalo ym. 2014)

Toteutin haastattelut festivaalin tapahtumapaikalla. Etukäteen haastattelukysymyksiä valitessani pohdin laajasti sitä, minkälaisiin asioihin erityisesti haluan ja tarvitsen tietoa. Vaikka laadin kysymykset etukäteen, valmistauduin siihen, että kysymyksiä voi tarvittaessa muokata haastattelutilanteen mukaan. Ennakoin, että osa kävijöistä ei jaa kanssani samaa äidinkieltä, jolloin ymmärrettävyyden lisäämiseksi olisi hyvä, jos kysymyksiä on mahdollista muokata. Näin ollen haastattelumuodoksi valikoitui puolistrukturoitu haastattelu. Ojasalon ym. (2014) mukaan puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset on laadittu ennakkoon, mutta haastattelijalla voi vaihdella kysymysten järjestystä ja sanamuotoa haastattelun kulun mukaan.

Lisäksi päädyin videoimaan jokaisen haastattelun, jolloin minulla oli esimerkiksi enemmän aikaa keskittyä tarkkailemiseen ja varsinaiseen läsnäoloon. Lisäksi taltioituun

haastatteluun voi palata myöhemmässä vaiheessa, mikä palvelee hyvin kehittämistöissä.

Alun perin mietin kyselyä festivaalikävijöille, mutta se ei ollut vaihtoehto loppujen lopuksi, joten jouduin lähestymään tilannetta toisesta näkökulmasta. Tunnelma haluttiin pitää mahdollisimman avoimena, eikä haluttu, että kävijät joutuvat täyttämään virallisia papereita festivaalin lomassa.

Valitsin tiedonkeruumenetelmäksi haastattelun, koska tulimme siihen lopputulokseen, ettei kyselylomakkeiden käyttö ole näille festivaaleille vaihtoehto. Haastattelut piti pitää lyhyinä, ettei se vie turhaa aikaa festivaalikävijöiltä. Kysymyksillä haluttiin selvittää sitä, millaiseksi tapahtumaksi RFF koetaan ja mihin asioihin sen kannattaisi keskittyä. Tämän takia kysyttiin tunnelmasta, tämänkaltaisen tapahtuman merkityksestä ja siitä, ketä tapahtumassa haluttaisiin nähdä seuraavana vuonna.

Haastattelut festivaalin aikana

Suunnittelin haastattelun rungon (Liite 1) ennen festivaalia. Haastattelun aikana vaihtelin kysymysten järjestystä sen mukaan, miten ne tuntuivat etenevän luonnollisesti haastateltavan kanssa. Haastattelut kestivät kolmesta seitsemään minuuttiin riippuen vastausten kestosta.

Halusin saada haastateltaviksi sekä pakolaistaustaisia että kantasuomalaisia festivaalikävijöitä, jotta saisin vastauksia erilaisista perspektiiveistä. Kaiken kaikkiaan haastattelin kuutta pakolaistaustaista ja neljää suomalaista festivaalikävijää. Yksi suomalaisista festivaalikävijöistä oli Tutu ry:n jäsen, joka on työskennellyt pakolaisten kanssa kolmen vuoden ajan.

Valitsin haastateltavat sattumanvaraisesti elokuvanäytösten jälkeen yleisön joukosta. Aika oli rajallinen, sillä haastateltavat piti löytää, ennen kuin he poistuivat festivaalialueelta tai siirtyivät seuraavaan näytökseen. Yhteen haastattelutilanteeseen kului usein sen verran aikaa, että suuri osa aulaan saapuneesta yleisöstä oli ehtinyt poistua sen aikana. Tästä johtuen ehdin yhden näytöksen jälkeen haastatella korkeintaan kahta festivaalikävijää.

Osa keskusteluista käytiin suomeksi ja osa englanniksi, riippuen haastateltavan kielitaidoista. Yksi haastateltavista vastasi kysymyksiin arabiaksi ja hänen ystävänsä

tulkkasi vastaukset englanniksi. Joitakin kysymyksiä jouduin kielimuurin takia muokkaamaan lennosta yksinkertaisemmiksi, että saisin vastauksia tarvitsemiini kysymyksiin.

Kuvasin haastattelut videokameralle ja litteroin ne tämän jälkeen. Olen kääntänyt vastaukset suomeksi sanasta sanaan.

5.3 Kysely

Aineistonhankintamenetelmänä kysely on usein laaja tutkimusaineisto, jossa kysytään laajalta joukolta ihmisiä erilaisia asioita. Vaikka menetelmä on nopea ja tehokas, voi tulokset jäädä usein pinnalliseksi. Kyselyn voi toteuttaa monin eri tavoin, sähköisesti, paperisesti tai vaikka kasvotusten. Ennalta määriteltyjen kysymysten kokoon saamiseksi tulee kyselyn tekijän omata valmiiksi tietopohjaa, muuten kysymyksiä on mahdoton määritellä. (Ojasalo ym. 2014, 121–122)

Käytin kyselyä aineistonhankintamenetelmänä tarkastellessani festivaalin ohjelmistoon liittyviä tavoitteita sekä tapahtuman rakentumisen osa-alueiden onnistumista. Kysely suunnattiin festivaalin tuotantotiimille. Halusin esittää työryhmälle kysymykset netissä täytettävän kyselyn avulla, jotta omat ajatukset ja mielipiteet sai esittää anonyymisti. Ajattelin, että tämä mahdollistaa vapaan kritiikin antamisen, mikä hyödyttää tapahtuman ongelmakohtien selvittämisessä.

Lisäksi koin, että kyselyn avulla saan vastaukset kiinnostaviin kysymyksiin kootusti ilman, että vastausten keräämiseen menee kohtuuton aika. Internetissä toteutettu kysely mahdollistaa sen, että kohderyhmän vastaukset saa yhdellä kertaa kokoon.

Kyselyn tarkoitus oli toimia havainnoinnin tukena siinä, miten tapahtuma näyttäytyi festivaalin järjestäjille. Tavoitteena oli saada esille kehitysehdotuksia ja kerätä yhteen mahdolliset palautteet tulevaisuuden tapahtumia varten.

Ennen varsinaisen kyselyn jakamista kohderyhmälle, hyväksyin kyselyn festivaalin tuottajalla. Lisäksi annoin tapahtumassa vierailleen ystäväni täyttää lomakkeen, jotta pystyin arvioimaan, kauanko lomakkeen täyttämässä kestää ja kuinka ymmärrettäviä kysymykset ovat.

Toteutin kyselyn verkossa toimivan kyselytutkimustyökalu SurveyMonkey:n avulla. Jaoin kyselyn koko festivaalin työryhmälle. Vastamiseen meni palvelun antaman tilastitiikan perusteella 5 minuuttia. Ohjeistin työryhmää niin, että vastausaika on 5–15 minuuttia, jos joku vastaakin kysymyksiin laajemmin. Kysymyksiä oli kaiken kaikkiaan yhdeksän kappaletta.

5.4 Dokumenttianalyysi

Dokumenttianalyysiä käytetään, kun tarkasteltavana on verbaalista, symbolista tai kommunikatiivista aineistoa, kuten lehtiartikkeleita, raportteja ja muuta kirjallista materiaalia. Sen avulla aineisto voidaan analysoida järjestelmällisesti, jotta lopputulokseksi tutkittavasta ilmiöstä saadaan selkeä ja sanallinen kuvaus. (Ojasalo ym. 2015, 136.)

Dokumenttianalyysi koostuu aineiston keruusta ja valmistelusta, aineiston pelkistämisestä, aineistossa toistuvien rakenteiden löytämisestä ja niiden tulkinnasta. Koska dokumenttianalyysissä käytettävä aineisto on usein kerätty johonkin muuhun tarkoitukseen, kuin käsillä olevaan tutkimukseen, analyysissä tarkastellaan usein samanaikaisesti rinnakkain useaa eri lähdettä. (Ojasalo ym. 2015, 138).

Päädyin dokumenttianalyysiin mahdollisimman yksityiskohtaisen tiedon saamiseksi. Otin festivaalin internet-sivut tarkasteluun pohtiessani valitun ohjelmiston monipuolisuutta sekä hankkiessani tietoa esimerkiksi pakolaistaustaisista elokuvantekijöistä. Tekijöitä ja ohjelmistoa on avattu Refugee Film Festivalin internet-sivuilla monipuolisesti, joten dokumenttianalyysi toteutuu, vaikka nettisivujen lisäksi ei analysoitu muita kirjallisia materiaaleja.

6 Refugee Film Festivaalin onnistuminen

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten ensimmäistä kertaa järjestetty Refugee Film Festival onnistui. Tutkin tapahtuman onnistumista luvussa neljä esitettyjen alakysymysten avulla. Tässä luvussa esittelen ja analysoin tuloksia, jotka olen kerännyt valitsemieni lähestymistapoja hyödyntäen. Esittelen tulokset luvussa neljä esitettyjen alakysymysten mukaisessa järjestyksessä.

6.1 Toteutuivatko festivaalin tavoitteet?

Refugee Film Festivalilla oli viisi tavoitetta, joiden toteutumista käsitellen seuraavissa alaluvuissa yksi kerrallaan.

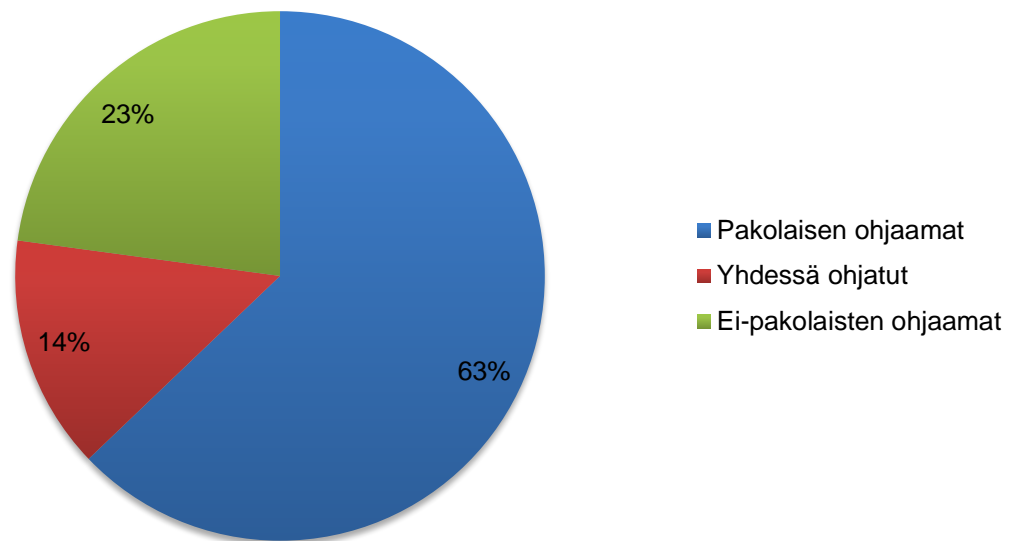
6.1.1 Mahdollisuus

Tavoite kokonaisuudessaan: Festivaali tarjoaa pakolaistaustaisille elokuvantekijöille mahdollisuuden tuoda omia töitään esille. Festivaalilla esitetyt elokuvat jakautuivat kolmen kategorian alle: täyspitkät elokuvat ja 5-30 minuutin kestoiset lyhytelokuvat, jonka lisäksi järjestettiin Omin sanoin –niminen elokuva-sarja, johon kuka tahansa pakolaistaustainen sai kuvata oman elokuvansa ja tuoda sen esitettäväksi. Omin sanoin -sarjaan osallistui kahdeksan elokuvantekijää, joista muutama osallistui useammalla elokuvalla: 4-12 minuutin elokuvia esitettiin yhteensä 12. (Refugee Film Festivalin kotisivut, 2018).

Taulukko 2. Elokuviin jakautuminen pakolaistaustaisten ohjaamien, ei-pakolaistaustaisten ohjaamien ja edellä mainittujen (pakolaistaustaisen ja ei-pakolaistaustaisen) yhdessä ohjaamien elokuvien välillä.

	Elokuviin kokonaismäärä	Pakolais-taustaisten ohjaamat elokuvat	Yhdessä ohjatut elokuvat	Ei-pakolaistaustaisten ohjaamat elokuvat
<i>Täyspitkät elokuvat</i>	10	4	2	4
<i>Lyhytelokuvat</i>	13	7	2	4
<i>Omin sanoin –sarjan elokuvat</i>	12	11	1	0
<i>Yhteensä</i>	35	22	5	8

Kaiken kaikkiaan pakolaistaustaisten elokuvantekijöiden elokuvat olivat hyvin esillä Refugee Film Festivalilla. Kuten alla oleva kuva osoittaa, 63% kaikista festivaalilla näytetyistä elokuvista oli täysin pakolaistaustaisten ohjaamia ja 14% kaikista elokuvista oli tuotettu yhteistyössä pakolaistaustaisen ja ei-pakolaistaustaisen kanssa.

Kuvio 1. Refugee Film Festivalin elokuvien prosentuaalinen jakautuminen ohjaajien taustan mukaan.

Haastattelin Refugee Film Festivalilla kuutta turvapaikanhakijataustaista festivaalikävijää. Kaksi heistä oli ammatiltaan elokuvantekijöitä ja loput neljä osallistuivat Omin sanoin -sarjaan itse ensimmäistä kertaa kuvaamallaan elokuvalla. Kaikki haastateltavat nostivat haastattelun aikana esille sen, kuinka merkittävää on, että turvapaikanhakijat saavat mahdollisuuden kertoa omasta elämästään muille ja esittää omia elokuviaan.

Olin todella iloinen, että osallistuin tällaiseen tapahtumaan ja pääsin kertomaan pakolaisista ja siitä, millaista elämää he elävät. On paljon ajatuksia ja monet saivat jakaa niitä elokuvien kautta ja saivat tehdä elokuvia. Mahdollisuus minulle ja muille, jotka ovat kiinnostuneita elokuvantekemisestä, kertoa omia ajatuksiaan.

Tärkeää erityisesti pakolaisille. Viimeisen kolmen vuoden aikana on tehty paljon elokuvia pakolaisuudesta ja pakolaisten tekeminä, mutta Suomessa tämä on toinen kerta, kun olen nähnyt näitä elokuvia. Ensimmäinen oli Kaurismäen ja tämä on toinen kerta minulle, tämä on niin tärkeää. (Festivaalikävijä P4)

(Oli tärkeää, että) me saimme mahdollisuuden tavata suomalaisia ihmisiä ja näyttää heille oman elokuvamme ja keitä olemme. (Festivaalikävijä P2)

Pakolaistaustaiset ammatti-elokuvantekijät olivat iloisia siitä, että Refugee Film Festival tarjosi monelle pakolaiselle ensimmäinen mahdollisuuden päästä esittämään oma

elokuvansa. Pakolaistaustaisilla ei ole Suomessa kontakteja tai tukea, joten festivaali oli hyvä kanava päästä esittelemään omaa taidettaan (Elokuvantekijä 2 2018.) Toinen haastateltavista oli ensimmäisen kanssa samoilla linjoilla: hän toivoi, että festivaalin avulla Suomessa huomataan pakolaistaustaisten joukosta löytyvän hyviä elokuvantekijöistä, joita voidaan myös hyödyntää elokuva-alalla. (Elokuvantekijä 1 2018.)

Ensimmäistä kertaa oman elokuvansa esittänyt festivaalikävijä sanoi, että hän kuuli Refugee Film Festivalista vasta niin myöhään, ettei ehtinyt valmistautua kunnolla. Hänellä oli myös monia elokuvantekemisestä kiinnostuneita ystäviä, jotka olisivat voineet olla kiinnostuneita festivaalista (Festivaalikävijä P4.)

Kaiken kaikkiaan pakolaiset kokivat festivaalin tarjonnan heille mahdollisuuden tuoda esiin omia elokuviaan ja kertoa niiden kautta tarinoitaan. Omin sanoin –sarja oli myös yksi festivaalin suosituimmista osuuksista. Sali oli täynnä ihmisiä, eikä istumapaikkoja riittänyt kaikille, joten noin neljäsosa yleisöstä seisoi nähdäkseen elokuvia (Lähteenä havainnointi). Oma sarja pakolaistaustaisille oli siis onnistunut ja osallistujia olisi saattanut saada mukaan enemmänkin, jos tieto tällaisesta mahdollisuudesta olisi saatu välitettyä kohderyhmälle aikaisemmin.

6.1.2 Yleisö

Tavoite kokonaisuudessaan: Yleisö koostuu myös muista kuin turvapaikanhakijoista ja heidän parissaan työskentelevistä vapaaehtoisista. Kolmen päivän aikana tapahtumassa vieraili yhteensä 670 osallistujaa (Refugee Film Festivalin kotisivut, 2018). Osa kävijöistä saapui katsomaan vain yhtä näytöstä, kun taas osa kävi festivaaleilla jokaisena päivänä (Havainnointi 2018)

Havainnoinnin perusteella selvästi valtaosa kävijöistä oli joko pakolaistaustaisista nuoria miehiä tai kantasuomalaisista yli 30-vuotiaita naisia. Paikalla oli myös iäkkäämpiä ihmisiä, 20-30 vuotiaita nuoria aikuisia ja muutamia lapsia vanhempiensa kanssa. Sukupuolen osalta yleisö jakautui melko tasaisesti. (Havainnointi 2018)

Monet pakolaistaustaiset kävijät tulivat paikalle joko yksin tai kaveriporukoissa – muutamat tulivat myös perheensä kanssa. Suomalaisista festivaalikävijöistä moni oli Tutu ry:n jäsen, joten he tunsivat toisensa etukäteen ja tapasivat festivaaleille

saapuessaan muita järjestön jäseniä. Muu festivaaliväki saapui paikalle 1-2 ystäväänsä kanssa tai pariskuntina. Muutamia tuli myös yksin. (Lähteenä havainnointi).

Refugee Film Festivalin yleisö koostui suurimmaksi osaksi juuri turvapaikanhakijoista ja heidän parissaan työskentelevistä vapaaehtoisista, mutta paikalla oli osallistujia myös näiden kahden ryhmän ulkopuolelta. Tavoitteita yleisön määrästä ei oltu määritelty ennakkoon, mikä johtui varmasti siitä, että festivaali järjestettiin ensimmäistä kertaa ja järjestäjät antoivat kaiken tapahtua omalla painollaan. Näissä puitteissa voidaan siis sanoa, että tavoitteessa onnistuttiin, sillä yleisö koostui myös muista osallistujista.

Haastatteluissa kysyin festivaalikävijöiltä, kenelle he itse suosittelisivat festivaalia tai ketä he toivoisivat näkevänsä festivaaleilla ensi vuonna. Haastatteluissa toistuivat samat vastaukset, jotka koostin seuraavan sivun taulukkoon.

Taulukko 3. Kooste siitä, kenelle kukin haastatteluun osallistunut festivaalikävijä suosittelisi Refugee Film Festivaalia?

	Pakolaistaustainen				Kanta-suomalainen festivaalikävijä				
	Festivaalikävijä				Elokvant ekijä				
	P1	P2	P3	P4	E1	E2	K1	K2	K3
<i>Erlaisista Kulttuureista ja ihmisistä kiinnostuneet</i>	x								x
<i>Lisää suomalaisia (muuta kuin Tutu ry:n jäseniä)</i>		x				x			
<i>Elokuvia tekeviä pakolaisia</i>				x	x				
<i>"Ihan kaikille"</i>			x					x	x
<i>Ystäville, perheelle, opiskelukavereille</i>				x			x		x
<i>Elokvista kiinnostuneille</i>				x				x	x

Festivaalikävijät suosittelisivat tapahtumaa kaikenlaisille ihmisille. Heidän mielestään Refugee Film Festival sopii sellaisille, jotka haluavat oppia erilaisista kulttuureista ja ihmisistä tai vain ylipäätään pitävät elokuvista.

Useampi sanoi suosittelevansa tapahtumaa ystävilleen ja perheelleen. Muutama suosittelisi festivaalia erityisesti pakolaisille, joilla on kokemusta elokuva-alalta.

Turvapaikanhakijataustaisista vastaajista kaksi toivoisi näkevän festivaalilla enemmän suomalaisia ja erityisesti sellaisia, jotka eivät valmiiksi tee töitä turvapaikanhakijoiden kanssa.

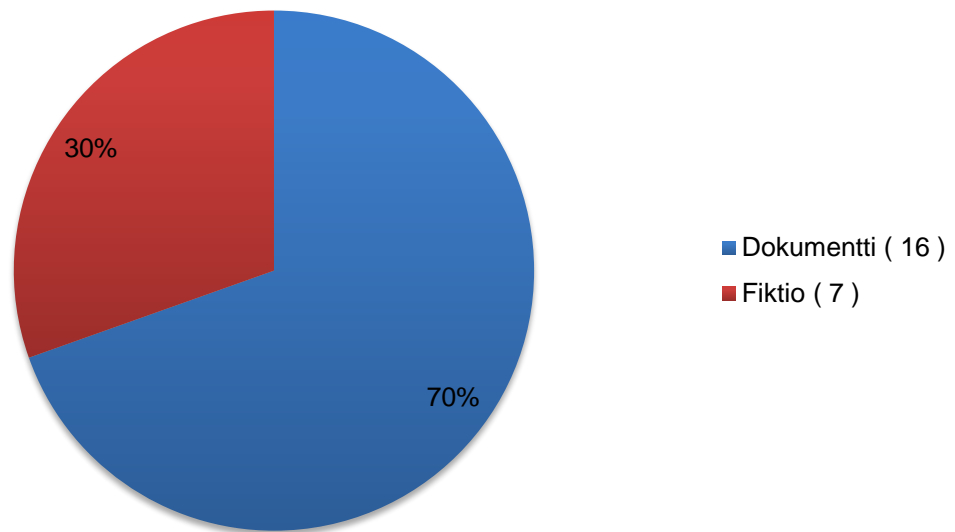
Refugee Film Festival nähtiin mahdollisuutena ymmärtää paremmin pakolaisia. Eräs haastatteluun osallistunut festivaalikävijä ajatteli, että tapahtuman kautta voisi olla mahdollisuus saada uusia ihmisiä mukaan turvapaikanhakijoita tukevaan toimintaan (Festivaalikävijä P2 2018.)

Haastateltavien vastaukset tukivat mielestäni hyvin festivaalin sisältöä ja sen tarkoitusta. Vastaukset kokosivat yhteen ominaisuuksia, jotka toimivat hyvin pohjana kohderyhmiä pohtiessa.

6.1.3 Elokuva-ohjelmisto

Tavoite kokonaisuudessaan: Elokuva-ohjelmisto on korkeatasoinen ja monipuolinen. Kaikki festivaaleilla esitetyt elokuvat oli kuvattu vuosien 2014–2018 aikana. Näiden joukossa oli jo suuremman suosion keränneitä elokuvia ja elokuvia, joita ei oltu esitetty koskaan aikaisemmin. Tunnettuja elokuvia olivat muun muassa Tampereen elokuvafestivaalilla pääpalkinnon voittanut elokuva, Tuntematon Pakolainen sekä Finnkinon ohjelmistossa olleet Fakiiri, joka juuttui vaatekaappiin ja Waiting for Barcelona. Refugee Film Festivalilla todistettiin myös Remembering Lampedusa –elokuvan ensiesitys.

Suurin osa täyspitkistä elokuvista ja lyhytelokuvista oli dokumentteja, mutta mukana oli myös fiktioita. Fiktiiviset elokuvat jakautuivat draamoihin, seikkailu-draamaan ja animaatioon. (Refugee Film Festival 2018)

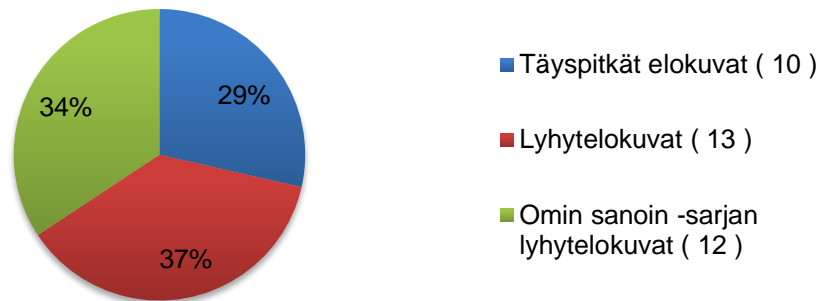
Kuvio 2. Refugee Film Festivalin elokuvien jakautuminen niiden tyylin mukaan. Otantaan ei ole laskettu Omin sanoin –sarjassa esitettyjä elokuvia.

Elokuvat käsittelivät pakolaisuutta eri näkökulmista. Monet elokuvista keskittyivät yksittäisten pakolaisten tarinoin, joissa kerrottiin heidän kokemuksistaan ja elämästään kuvaushetkellä. Kuvattavien pakolaisten joukkoon kuuluivat esimerkiksi: Espanjan kaduilla asuva pakolaismies, nuori yksinhuoltajaäiti, muun sukupuolinen taiteilija, afganistailaistaustainen räppäri, ja Suomeen saapunut pakolaistaustainen nuori mies, joka odottaa oleskeluluvan saamista. (Refugee Film Festival 2018)

Osa elokuvista keskittyi henkilön sijasta tiettyyn paikkaan tai tapahtumaan, kuten pakolaisten matkaan Suomeen, mielenosoitukseen, turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukseen ja Lampedusassa haaksirikkoutuneeseen pakolaisia kuljettaneeseen alukseen, jonka matkustajista hukkui satoja ihmisiä. (Refugee Film Festival 2018)

Suurin osa elokuvista oli tehty pakolaisten näkökulmasta, mutta erityisesti fiktiivisissä elokuvissa käsiteltiin myös sitä, miten Euroopassa suhtaudutaan muualta tuleviin. Omin sanoin –sarjan elokuvat käsittelivät Suomessa asuvien pakolaistaustaisten kokemuksia ja ajatuksia pakolaisuudesta ja elämästä. Yleisiä teemoja kaikkiin Refugee Film Festivalilla esitettyihin elokuvaan liittyen olivat pakolaisuus, erilaisuus, elämän etsiminen, rasismi, paperittomuus, turvattomuus ja ihmisyyt. (Refugee Film Festival 2018)

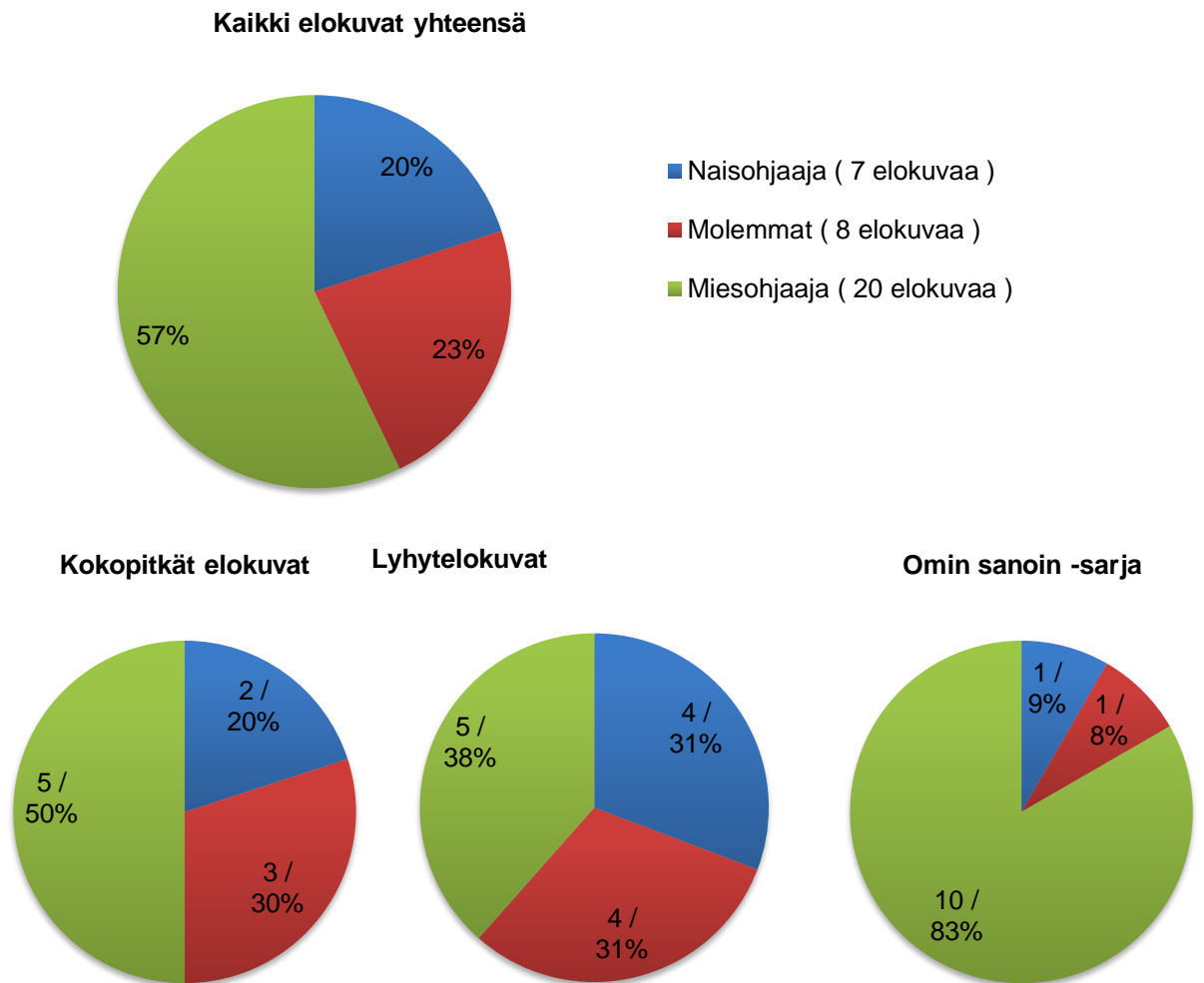
Refugee Film Festivalin ohjelmisto kategorisoitiin täyspitkiin elokuviin, lyhytelokuviin ja Omin sanoin –sarjassa esitettäviin lyhytelokuviin. Elokvien määrä jakautui melko tasaisesti näiden kolmen kategorian välillä.

Kuvio 3. Refugee Film Festivalilla esitettyjen elokuvien jakautuminen niiden keston ja tyylin mukaisesti.

Suurin osa elokuvista oli tuotettu Suomessa, mutta joukossa oli myös muutamia Ranskassa, Ruotsissa ja Saksassa tuotettuja elokuvia. Tämän lisäksi elokuvien tuotantoon osallistuneita maita oli Brasiliassa, Espanjassa, Italiassa, Tanskassa, Afganistanissa, Iso-Britanniassa, Intiassa ja Libyassa. Kaikki Omin sanoin –sarjan elokuvat oli kuvattu Suomessa. (Refugee Film Festival 2018)

Esillä oli sekä naisohjaajien, miesohjaajien että molempien sukupuolien yhdessä ohjaamia elokuvia. Ohjaajien sukupuolen osalta elokuvat jakautuivat seuraavasti:

Kuvio 4. Refugee Film Festivalilla esitettävien elokuvien jakautuminen nais- ja miesohjaajien mukaan.

Kokonaisuudessaan naisohjaajien ohjaamia elokuvia oli 20% kaikista festivaalilla esitetyistä elokuvista. Lyhytelokuvissa ohjaajien sukupuoli jakautui erittäin tasaisesti. Omin Sanoin -sarjaan puolestaan osallistui vain yksi nainen.

Yhteenvetona voisi sanoa, että Refugee Film Festivalin elokuvatarjonta oli monipuolinen sekä elokuvien taustan ja tekijöiden että niiden teemojen puolesta. Elokuvakattauksen joukossa oli pakolaistaustaisia ja ei-pakolaistaustaisia ohjaajia ja kaikki elokuvat osuivat hyvin festivaalin teeman alle.

Selvitin myös kyselyn avulla festivaalin työntekijöiden ajatuksia elokuvaohjelmistoon liittyen. Avoimissa vastauksissa yhden kyselyyn vastanneen mielestä ainoa ongelma ohjelmistossa oli se, että samaan aikaan kulki kaksi mielenkiintoista näytöstä yhtä aikaa ja niiden väliltä oli vaikea tehdä valintaa. Kaksi muuta kyselyyn vastannutta työntekijää sanovat elokuvaohjelmiston olleen monipuolinen ja kiinnostava. Yksi kyselyyn vastanneista kirjoitti myös asiakkaiden antaneen palautetta siitä, että heidän mielestään elokuvat olivat merkittäviä. (Kysely 2018)

6.1.4 Keskustelut

Tavoite kokonaisuudessaan: Festivaali tarjoaa kiinnostavia, ajankohtaisia keskusteluja paneelikeskustelussa ja elokuvien yhteydessä. Refugee Film Festivalissa jokaisen elokuvan jälkeen salissa järjestettiin Q&A (question and answer) -keskustelutilaisuus, jonka aikana käsiteltiin elokuvaa ja sen esille nostattamia aiheita. Havainnoin yhteensä seitsemää neljästätoista (7/14) festivaalilla järjestetystä keskustelutilaisuudesta. Havainnoimani keskustelutilaisuudet sisälsivät omin sanoin –elokuvasarjan, toisen lyhytelokuvasarjan ja neljän täyspitkän elokuvan jälkeiset keskustelut sekä paneelikeskustelun paperittomuudesta.

Elokuvanäytösten jälkeiset keskustelut kestivät 12-40 minuuttia ja paneelikeskustelu 85 minuuttia. Keskustelut käytiin pääosin suomeksi tai englanniksi. Kielivalintaan ei ollut selvää käytäntöä, joten keskustelujen alussa yleisöltä kysyttiin, puhutaanko mieluummin suomea vai englantia. Yleisöstä löytyi aina joku, joka ei ymmärtänyt toista kielistä, joten joissakin tilanteissa päädyttiin käymään keskustelua molemmilla kielillä ja joissakin pitäydyttiin jommassakummassa. Jos puhuja tai yleisöstä keskusteluun osallistunut henkilö ei osannut suomea eikä englantia, paikalta löytyi aina samaa kieltä puhuva kaveri tai muu avulias ihminen, joka auttoi tulkkaamaan puheenvuoron suomeksi tai englanniksi. (Havainnointi 2018)

Jokaista keskustelua ohjasi moderaattori, jonka lisäksi keskusteluun osallistui yleensä elokuvan ohjaajat. Heidän lisäksi puhumassa saattoi olla asiantuntijoita tai tutkijoita, jotka liittyivät elokuvan teemaan ja pakolaisuuteen. Yhdessä havainnoimistani Q&A –tilaisuuksista oli elokuvan jälkeen yleisön kanssa keskustelua herättämässä pelkästään moderaattori. Toisessa Q&A –tilaisuudessa puhumassa oli elokuvan tekijän sijaan elokuvassa esiintynyt pakolaistaustainen henkilö, joka kertoi omasta kokemuksestaan. Moderaattoreiden rooli oli tärkeä, sillä heidän olemuksensa vaikutti suoraan huoneessa

vallitsevaan tunnelmaan. He myös pitivät huolta siitä, että keskustelu liikkuu sujuvasti eteenpäin. (Havainnointi 2018)

Taulukko 4. Elokuvien jälkeisten keskustelutilaisuuksiin osallistuneet puhujat. Esimerkiksi pitkän elokuvan A keskustelutilaisuutta johti kaksi puhujaa, joista toinen oli moderaattori ja toinen elokuvan ohjaaja / tekijä.

	Pitkät elokuvat				Lyhyt- elokuvat II	Omin sanoin - sarja	Paneeli- keskustelu / paperittomuus
	A	B	C	D			
<i>Puhujien määrä</i>	2	3	5	1	6	11	8
<i>Moderaattori</i>	x	x	x	x	x	x (2)	x
<i>Elokuvan ohjaaja / tekijä</i>	x	x			x (5)	x (9)	x (1+1 sarjakuva- taiteilija)
<i>Elokuvan pääosa ja/tai pakolaistaustainen</i>			x				x (2)
<i>Tutkija ja/tai asiantuntija</i>		x	x (3)				x (3)

Keskusteluaiheet liikkuvat (1) elokuvan päähenkilöiden tai (2) tapahtumien, (3) elokuvan tekemiseen liittyvien kysymysten, (3) yleisön ja (4) puhujien omien kokemusten tai ajatusten sekä (5) poliittisten ja yhteiskunnallisten ongelmien äärellä. Elokuvat herättivät ajatuksia, joita osa halusi purkaa yleisesti keskustelutilaisuudessa ja osa oman seurueensa kesken poistuttuaan salista. Ihmisiä lähti myös kesken Q&A:n. Keskustelunaiheet eivät ehkä kiinnostaneet kaikkia, tai sitten he eivät ymmärtäneet keskustelua kielen takia.

Taulukko 5. Aiheet, joita käsiteltiin elokuvien jälkeisissä keskustelutilaisuuksissa. Esimerkiksi pitkän elokuvan A jälkeisessä keskustelutilaisuudessa puhuttiin elokuvan keskiössä olleiden pakolaisten kokemuksista sekä elokuvasta ja sen tekemisestä.

	Pitkät elokuvat				Lyhyt- elokuvat II	Omin sanoin - sarja	Paneeli- keskustelu / paperittomuus
	A	B	C	D			
<i>Keskiössä olleiden pakolaisten kokemukset</i>	x	x	x		x	x	x
<i>Pakolaisuuteen liittyvät tapahtumat ja niiden taustat</i>		x	x		x	x	x
<i>Elokuva ja sen tekeminen</i>	x	x		x	x	x	
<i>Yleisön omat kokemukset</i>		x	x	x			x
<i>Asiantuntijoiden kokemukset / ajatukset</i>		x	x				x
<i>Poliittisuus</i>			x				x

Yleisön osallistuminen keskusteluun vaihteli Q&A –kohtaisesti. Parhaimmillaan asiaa ja keskustelua riitti niin paljon, että se jouduttiin jättämään kesken, jotta seuraavaan näytökseen tuleva yleisö voitiin päästää sisään. Aikataulu viivästyikin päivien loppua kohti, koska keskustelutilaisuudet menivät helposti yliajalle, jolloin seuraava salissa alkava näytös aloitettiin myöhässä.

Havainnoinnin perusteella voidaan todeta, että yleisö osallistui keskusteluun innokkaimmin silloin, kun puhumassa oli useampi kuin kaksi henkilöä (moderaattori + puhuja) ja vähintään yksi puhujista oli tutkija tai asiantuntija. Useamman eri näkökulmaa edustavan puhujan välillä keskustelu kulki eteenpäin luonnollisesti, kun yhden puhujan mielipide herätti ajatuksia muissa puhujissa ja keskustelun edetessä myös yleisössä. Kun keskustelu pohjautui yhteen elokuvaan eikä elokuvasarjaan, kokonaisuus oli kaikille helpommin hahmotettavissa. Tästä johtuen keskustelua syntyi yleisön kanssa ehkä luonnollisemmin pitkän elokuvan yhteydessä, kuin lyhytelokuvasarjan tai omin sanoin – sarjan yhteydessä.

Kun keskustelemassa oli pelkkä moderaattori tai moderaattori + ohjaaja(t), keskustelutilanne eteni pääasiassa erillisten kysymysten ja niihin esitettyjen vastausten

voimalla. Tällöin keskusteluaiheet ja kysymykset pyörivät elokuvien, niiden tekemisen ja niissä esiintyvien päähenkilöiden ympärillä, eivätkä jatkuneet laajempaan viitekehukseen.

Taulukko 6. Elokuvien jälkeisiin keskustelutilaisuuksiin osallistuneet puhujat ja yleisön esittämien puheenvuorojen määrä. Esimerkiksi pitkän elokuvan A jälkeisessä keskustelutilaisuudessa puhumassa oli kaksi henkilöä ja yleisö esitti yhden kysymyksen tai kommentin.

	Pitkät elokuvat				Lyhyt- elokuvat II	Omin sanoin - sarja	Paneeli -keskustelu / paperittomuus
	A	B	C	D			
<i>Puhujien määrä</i>	2	3	5	1	6	11	8
<i>Yleisön puheenvuorot (kysymykset/ kommentit)</i>	1	11	8	3	3	2	14

Ohjelman kiinnostavuudesta kertoo ehkä juuri paperittomuuskeskustelun herättämä suosio. Tämä oli Refugee Film Festivalin sivuilla ainut keskustelutilaisuus, jota nostettiin erityisesti esille, ja se keräsi salin täyteen yleisöä. Yleisö osallistui keskusteluun ja heillä oli paljon kysymyksiä panelisteille. Keskustelun ajan ovet Dubrovnikin keskustelusaliin olivat avoinna, joten paikalle pystyi saapumaan tai poistumaan herättämättä suurempaa huomiota, mikä symboloi mielestäni hyvin myös tilanteen avointa ilmapiiriä.

Elokuvanäytösten jälkeen tapahtuvat keskustelutilaisuudet oli mainittu tapahtuman nettisivuilla, mutta niitä ei mainostettu tai oltu avattu sen tarkemmin. Q&A -tilaisuuksiin saapuneiden osallistujien määrä oli siis suoraan verrannollinen siihen liittyvän elokuvan herättämään kiinnostukseen. Jos keskusteluja sekä niiden puhujia ja sisältöä olisi nostettu enemmän esille, olisi osallistujien määräkin voinut olla suurempi. Muutamassa havainnoimassani keskustelutilaisuudessa paikalla oleva yleisö osallistui aktiivisesti, mikä osoitti kiinnostusta käsiteltävään aiheeseen.

Useassa keskustelussa nousi esiin ajankohtaisia aiheita, kuten yhteiskunnallinen ja poliittinen tilanne, joihin puhujat osasivat oman ammattitaitonsa pohjalta antaa viimekäden tietoa.

Yhden havainnoimani keskustelun aikana turvapaikanhakijataustaiset katsojat esittivät tiukempiakin ajatuksia ja kysymyksiä poliittiseen tilanteeseen sekä ihmisarvoihin liittyen.

Q&A:n puhujina olleet henkilöt tunsivat poliittista kenttää niin hyvin, että osasivat vastata kysyjille. Puhujana oli myös Tutu ry:n jäsen, joka oli selvästi työnsä puolesta tottunut kohtaamaan turvapaikanhakijoiden turhautumisen ja epäoikeudenmukaisuuden tunteita, sillä hän osasi kohdata tilanteet erittäin ammattimaisesti. Yksi haastateltavanani ollut festivaalikävijä kertoikin aiheesta näin:

Tosi positiivinen tunnelma, vaikka monella tapaa käsitellään arkoja, vaikeita aiheita. Täällä on ollut hirmu iloinen ja yhteisöllinen fiilis. Yhteisöllisyys on näkynyt esimerkiksi siinä, kun on ollut rankkoja aiheita ja ihmisillä on noussut henkilökohtaisesti vahvoja reaktioita, niin nekin on otettu hyvin vastaan ja kaikki ovat tukeneet toisiaan. (Festivaalikävijä K3.)

Kokonaisuudessaan sanoisin, että Refugee Film Festival onnistui tavoitteessaan nostattaa kiinnostavia, ajankohtaisia keskusteluja paneelikeskustelussa ja elokuvien yhteydessä. Puhujia oli paikalla monesta eri näkökulmasta ja osa keskusteluista oli erittäinkin vuorovaikutteista yleisön kanssa.

6.1.5 Festivaali tarjoaa uusia näkökulmia

Erään havainnoimani Q&A –keskustelutilaisuuden aikana suomalainen, noin 20-30 vuotias nainen aloitti kysymyksensä esittämisen näin:

Ensinnäkin kiitos tosi paljon, kun teette tällaista, koska mä en ite itseasiassa tiennyt tästä tapauksesta yhtään (Havainnointi, pitkä elokuva B 2018).

Erilaisia näkökulmia pakolaisuuteen liittyen saatiin elokuvantekijöiltä sekä pakolaisten kanssa työskennelleiltä henkilöiltä. Elokuvantekijät olivat syventyneet elokuvaa tehdessään yksittäisten pakolaisten elämään tai pakolaisuuteen liittyvään tapahtumaan, kuten Lampedusan haaksirikkoon, minkä kautta heillä oli paljon tietoa ja ajatuksia aiheesta. Pakolaisten kanssa paljon työskennelleet Tutu ry:n jäsenet taas toivat näkemyksiään esiin puhujien tai yleisöstä keskusteluun osallistuvien roolissa. Näiden lisäksi keskusteluissa oli puhujina tutkijoita sekä eri tavoilla turvapaikanhakijoiden kanssa työtä tehneitä ja sen kautta aiheeseen perehtyneitä henkilöitä.

Erityisesti Refugee Film Festivalilla kuultiin kuitenkin pakolaisten ääntä. Tämä näkyi muun muassa Omin Sanoin –sarjassa, jossa esitettiin Suomessa asuvien turvapaikanhakijoiden tekemiä elokuvia, sekä sarjan jälkeisessä keskustelutilaisuudessa, jossa elokuvan tekijät kertoivat elokuviensa synnystä ja taustalla olleesta ajatuksesta. Lisäksi lähes kaikki Refugee Film Festivalissa esitetyt

elokuvat käsittelivät pakolaisten kokemuksia eri näkökulmista. Paikalla oli myös pakolaistaustaisia henkilöitä, jotka osallistuivat keskusteluun joko puhujan roolissa tai yleisöstä. He toivat keskusteluihin ajatuksia omasta näkökulmastaan.

Selvittääkseni, oliko festivaali tuonut kävijöilleen uusia näkökulmia, kysyin haastatteluissa, millaisia ajatuksia heillä oli herännyt festivaalipäivien aikana. Kaikki haastatteluun osallistuneet kantasuomalaiset festivaalikävijät kertoivat tapahtuman laajentaneen omaa tietämystä pakolaisuuteen ja turvapaikanhakijoihin liittyen. He pitivät turvapaikanhakijoita rohkeina, koska nämä uskalsivat jakaa itselleen rankkoja kokemuksia. Yksi haastateltavista sanoi kiinnittäneensä huomiota paikalla olevien turvapaikanhakijoiden haluun olla osa yhteisöä. Hänen mielestään yhteisöllisyys ja toisten tukeminen korostuivat tapahtumassa kaiken kaikkiaan ja hän pohti sitä, miten erilaiset kokemukset tuovat ihmisiä yhteen (Festivaalikävijä, K3 2018). Toinen haastateltava sanoi, että hänen mielestään on tärkeää, että kaikki ihmiset oppivat ymmärtämään tämänkaltaisia asioita. (Festivaalikävijä, K1 2018.)

Suomalaisten kävijöiden lisäksi myös pakolaistaustaisten festivaalikävijöiden kanssa tekemissäni haastatteluissa nousi esille, että festivaalilla esitetyt elokuvat olivat antaneet heille uutta ajateltavaa.

(Oli tärkeää) kuulla tarinoita eri näkökulmista. Monen elokuvan kohdalla ajattelin, wau, en koskaan ole ajatellut asiaa näin. (Festivaalikävijä P1 2018)

Uusia ajatuksia oli syntynyt myös festivaalin liittyen yllättävältä suunnalta. Omin sanoin –sarjaan osallistunut pakolaistaustainen festivaalikävijä kertoi elokuvaa tehdessään käsitelleensä onnellisuutta teemana. Onnellisuus hänelle on tarkoittanut kotia, perhettä ja työtä, joista hänellä ei ole Suomessa mitään. Keskustellessaan elokuvaa varten erilaisten ihmisten kanssa hän huomasi, että onnellisuus koostui eri ihmisille hyvin erilaisista asioista ja alkoi ajattelemaan, että hänen onnellisuutensa Suomessa voi ehkä olla vain erilaista. Festivaalikävijä kertoi myös rohkaistuneensa haastattelemaan ihmisiä elokuvaa varten, vaikka normaalisti hän sanoi vetäytyvänsä syrjään muiden seurasta. Hän oli tästä ylpeä. (Festivaalikävijä P2 2018.) Festivaalilla oli siis ollut epäsuoria vaikutuksia hänen käsitykseensä onnellisuudesta.

Yhteenvetona sanoisin, että puitteet uusien näkökulmien saamiseen Refugee Film Festivalin aikana olivat hyvät. Aihetta käsiteltiin elokuvan ja keskustelujen kautta

monesta eri kulmasta. Puhujina ja osallistujina oli pakolaisuuteen eri puolilta liittyviä henkilöitä, jotka toivat keskusteluun omia ajatuksiaan.

6.2 Tapahtuman merkittävyys festivaalikävijöille

Festivaalin työntekijät kertoivat kyselylomakkeessa asiakkailtaan kuulemia ajatuksia Refugee Film Festivaliin liittyen. Työntekijöille festivaalikävijöiltä kulkeutunut viesti oli positiivista: heidän mielestään festivaalilla esitettävät elokuvat olivat merkittäviä ja aiheet tärkeitä. Palautteiden perusteella kävijät olivat sitä mieltä, että on hienoa, että tämänkaltaisia tapahtumia järjestetään. Ilmassa oli ollut innostusta ja kiinnostusta festivaalia kohtaan. (Kysely 2018)

Kyselyyn osallistuneet työntekijät vastasivat myös itse, että festivaalin tunnelma oli ollut heidän mielestään lämmin ja erittäin vastaanottavainen. Lähes kaikki kokivat festivaalin olleen myös turvallinen, ajatuksia herättävä ja yhteiskunnallinen. Kaikki paitsi yksi työntekijä ajatteli festivaalin olleen informatiivinen. (Kysely 2018)

Haastatellessani festivaalikävijöitä kysyin, mikä oli heille henkilökohtaisesti merkittävintä festivaaleissa ja ovatko Refugee Film Festivalin kaltaiset tapahtumat heidän mielestään tärkeitä. Kokosin vastaajien mieleen nousseet ajatukset seuraavaan listaan:

Taulukko 7. Haastateltavien ajatuksia siitä, mikä oli heille henkilökohtaisesti merkittävintä festivaalilla ja miksi Refugee Film Festivalin kaltaiset tapahtumat ovat tärkeitä. (Esimerkiksi pakolaistaustainen festivaalikävijä P1 kertoi tunnelman olleen hyvä ja olevansa iloinen osallistumisestaan, hänen mielestään on tärkeää, että Refugee Film Festivalin kaltaisia tapahtumia järjestetään, hänelle tärkeää oli mahdollisuus osallistua omalla elokuvallaan ja kuulla oikeiden ihmisten tarinoita. Hän myös koki, että tällaiset tapahtumat murtavat muureja suomalaisten ja ulkomaalaisten välillä.)

	Pakolaistaustainen				Kanta-suomalainen festivaalikävijä				
	Festivaalikävijä				Elokuvan-tekijä				
	P1	P2	P3	P4	E1	E2	K1	K2	K3
<i>Oma tunnelma on hyvä / olen iloinen osallistumisesta</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>On tärkeää, että Refugee Film Festivalin kaltaisia tapahtumia järjestetään</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Tärkeää oli</i>									
<i>Tavata omia ystäviä ja tuttuja</i>				x				x	
<i>Mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin</i>		x			x			x	
<i>Kokea tapahtumassa rakkautta ja välittämistä</i>		x		x				x	
<i>Työllistymis- ja yhteistyömahdollisuudet</i>					x	x			x
<i>Nähdä, kuinka oma tarina kosketti muita</i>			x	x					x
<i>Saada palautetta omasta elokuvasta</i>				x					
<i>Mahdollisuus osallistua omalla elokuvalla</i>	x				x				
<i>Kuulla oikeiden ihmisten tarinoita</i>	x						x		
<i>Tällaiset tapahtumat murtavat muureja suomalaisten ja ulkomaalaisten välillä</i>	x								x
<i>Iloinen, että tapahtumia järjestetään pakolaisten/ulkomaalaisten puolesta</i>		x	x	x	x	x			x
<i>Kiitollinen tapahtumanjärjestäjiä kohtaan</i>		x	x						
<i>Kulttuurillisesti monipuolinen tapahtuma</i>									x

Kaikissa haastatteluissa haastattelijat mainitsivat olevansa iloisia siitä, että he osallistuivat festivaalille. He olivat myös yhtä mieltä siitä, että Refugee Film Festivalin kaltaiset tapahtumat ovat tärkeitä.

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että Refugee Film Festivalin kaltaiset tapahtumat ovat tärkeitä siksi, että toimintaa järjestetään juuri pakolaisten puolesta.

Lopuksi haluan tulosten esittelyn ohessa nostaa esiin muutamia haastatteluiden pohjalta litteroituja kohtia. Festivaalikävijöiden ajatusten pohjalta voidaan oivaltaa asioita ja päätyä tapahtuman tulevaisuuden kannalta merkittäviin johtopäätöksiin, joihin palaan tarkemmin kehittämiskohteita tarkastellessani.

Totta kai! Minua huolestuttaa muuri suomalaisten ja ulkomaalaisten tai maahan muuttajien välillä. Sellaista ei pitäisi olla. Tämänkaltaiset tapahtumat sulattavat jäätä. Oli kaunista katsoa, kun suomalaisia ja pakolaisia oli joka puolella ja kaikkien välillä oli rakkautta/välittämistä. (Festivaalikävijä P1 2018.)

Onnellisuuden hetki, kun näen kaikki nämä ihmiset ympärilläni tukemassa. Erityisesti siksi, koska olen yksin tässä maassa. Voin kysyä sinulta, miltä sinusta tuntuisi, kun olet yksin toisessa maassa, ja ympärilläsi olevat ihmiset antavat rakkautta ja huolehtivat, miltä sinusta tuntuisi? ”Varmasti hyvä ja lämmin fiilis”. Niin, siltä minusta tuntui. (Festivaalikävijä P2 2018)

Lämmin kunnioitus teille, koska teette tällaista uskomatonta työtä. Tällaista me juuri tarvitsemme ulkomaalaisena Suomessa. (Festivaalikävijä P3 2018.)

Valitettavasti Suomessa olen omalla alallani yksin. Elokuvantekeminen on ryhmätekemistä ja festivaaleilla tutustuin ystäviin, elokuvantekijöihin, tuottajiin, suomalaisiin, ulkomaalaisiin. (Festivaalikävijä E1 2018.)

Täällä on ollut mun mielestä tosi lämminhenkinen ja hyvä tunnelma, että on varmasti ollut kaikilla kiva tulla ja jutella ja moikkaila tuntemattomiakin. (Festivaalikävijä K2 2018.)

On ehdottomasti tärkeitä, monestakin syystä. Toki antaa mahdollisuuden ihmisryhmälle, jolla ei välttämättä oo tasapuoliset mahdollisuudet yhteiskunnassa, tuoda itseään esille, omia tarinoitaan, työllistyä ja muita ihan tällaisia konkreettisia asioita. Myös rikkoo muureja erilaisten ihmisten välillä, eri kulttuuritaustasta tulevien ihmisten välillä puolin ja toisin. Ja kulttuurillisesti, onhan tää ihan mahtavaa et on tällaisia tapahtumia! Niinku monipuolisia kulttuuritapahtumia, jossa esilaisia näkökulmia tuodaan esille. (Festivaalikävijä K3 2018.)

6.3 Missä festivaalin rakentamiseen liittyvissä osatekijöissä kaivataan erityisesti kehittämistä?

Tarkastelin Refugee Film Festivalin käytännönjärjestelyjen onnistumista tapahtuman rakenteiden kautta. Menetelminä käytin havainnointia ja tapahtuman järjestäjille

toteutettua kyselyä. Olin itse läsnä koko festivaalin ajan ja havainnoin etukäteen tekemälläni suunnitelmalla tapahtuman rakentumisen eri osa-alueita, kuten tapahtumatilaa, yleisöä, lavaa, henkilökuntaa ja taltiointia. Olen avannut järjestäjille toteutetun kyselyn tuloksia tarkemmin seuraavassa osiossa, missä pureudutaan Refugee Film Festivalin kehittämiskohteisiin.

Haasteet

Festivaalitalan aulatilassa oli pakolaisuuteen liittyvien järjestöjen esittelypöytiä, joiden päällä oli heidän mainos- ja esittelylehtisiään. Pöydät sijaitsivat sisäänkäynnistä katsottuna heti lipunmyynnin ja Dubrovnik-salin (toinen elokuvasaleista) takana, joten ne jäivät hieman muiden tapahtumien varjoon. Silloin tällöin joku kävi kääntelemässä pöydällä olevia lehtisiä, mutta yleisesti se ei herättänyt suurta kiinnostusta (Havainnointi 2018). Tapahtuman järjestäjät arvioivat kyselyssä järjestöpöytien toimineen kohtalaisesti tai huonosti. Avointen vastausten perusteella pöytien olemassaoloa pidettiin tärkeänä, mutta ne hukkuivat kokonaisuuteen ja olisivat kaivanneet esittelijöitä. (Kysely 2018)

Tapahtuman järjestäjät toivoivat lipunmyyntipisteelle jatkossa yksinkertaiset, selkeät ohjeet, jotka pätevät kaikkiin tilanteisiin. Lippujen varaukseen kaivattiin myös selkeyttä ja lipunmyynti kokonaisuudessaan voisi palautteen perusteella olla järjestelmällisempi. Festivaalijärjestäjät olisivat itse valmiita käyttämään Refugee Film Festivaliin joko 10-20 € tai 20-30 €, jos he saapuisivat tapahtumaan kävijöinä. (Kysely 2018)

Aulassa tarjolla oli mehua, erilaisia pullia ja keksejä, joita jokainen sai ottaa vapaasti. Tätä mahdollisuutta käytettiin havaitsemani mukaan maltillisesti: syötäviä kului tasaisesti ennen näytöksiä, mutta kukaan ei varannut herkuja itselleen kulhokaupalla (Havainnointi 2018). Järjestäjille tehdyn kyselyn perusteella tarjoilut toimivat kohtuullisen hyvin, mutta ne oli merkattu huonosti, joten monille kävijöistä jäi epäselväksi, että niitä olisi saanut ottaa vapaasti.

Elokuvan aikana elokuvaa katsottiin hiljaa, mutta yleisöstä käytiin jonkin verran vessassa ja joitakin katsojia saapui paikalle myöhässä. Tähän kiinnitin erityistä huomiota siksi, että Kino Andorra –salin ovi narisi kovaan ääneen aina, kun sitä avattiin ja suljettiin. Tämä häiritsi selvästi katsojia ja oven availun jatkuessa ainakin lähimpänä istuvat ihmiset kääntyivät narinan kuuluessa katsomaan, miksi ovea taas avattiin. (Havainnointi 2018)

Dubrovnik-salin ovi sijaitti heti tapahtuma-tilan sisäänkäynnin vieressä lipunmyyntipöytää vastapäätä. Lipunmyyntiin muodostui paljon jonoa, kun samasta kohtaa yritettiin myös elokuvasaliin sisään. (Kysely 2018)

Kino Andorra –salin Q&A-tilaisuuksissa lavan valaistus oli huono puhujien asemointiin nähden, sillä puhujien kasvot olivat varjossa. (Havainnointi 2018) Puhujien äänen kuuluvuus olisi myös toisinaan voinut olla parempi. (Kysely 2018)

Työntekijät antoivat palautetta työtehtävistä ja perehdytyksestä. Selkeät työvuorot ja tehtävänjaoit olisi heidän mielestään hyvä ottaa käyttöön seuraaville festivaaleille. Myös vastuualueiden jakamista, esimerkiksi lipunmyyntiin ja esityssaleihin, ehdotettiin. Työntekoon koettiin tarvinneen paljon itseohjautuvuutta, mikä ei ollut ollut ongelma. Pohdittiin kuitenkin sitä, että joku toinen henkilö ei välttämättä olisi suoriutunut tehtävästä samalla tavalla, mistä johtuen tehtäviin suositeltiin jatkossa järjestelmällisempää perehdytystä. (Kysely 2018)

Tiedon saatavuus festivaalikävijöille oli festivaalin järjestäjien mielestä keskimäärin kohtuullinen tai välttävä. Avoimissa vastauksissa perustellaan tätä siten, että työntekijöiden oli itsekin vaikea löytää tietoa internetistä etsimällä. (Kysely 2018)

Festivaalikävijöinä työryhmä kaipaisi lisää tietoa siitä, ketä elokuvan jälkeisissä Q&A:ssa on keskustelemassa ja mihin aiheisiin keskustelut liittyvät. Kaiken kaikkiaan kaivattiin selkeämpää ohjelmiston esittelyä, jotta olisi helpompaa valita, mihin näytöksiin itse haluaa osallistua. Työryhmäläiset toivoisivat myös ohjelmistoon lisää asiantuntijakeskusteluja ja –vieraita. Kriittikiä festivaalikävijöiltä olikin saatu liittyen festivaalin tiedottamiseen, joka oli ollut sekavaa: festivaalin sisältöjen, aikataulujen ja hintojen kanssa oli ollut epäselvyyksiä. (Kysely 2018)

Palautetta annettiin opasteiden puuttumisesta, jonka lisäksi festivaalikävijät olivat kaivanneet paperista käsiohjelmistoa ja tarkempaa infoa maksukäytännöistä. Vastauksissa ehdotettiin esimerkiksi selkeitä ja isompia ohjelmistojulisteita, hinnastolappuja (lipunmyyntiin) sekä ylipäätään konkreettista, visuaalista infografiikkaa. Myös julisteita voisi olla enemmän tapahtuman tunnettuuden lisäämiseksi. (Kysely 2018)

Onnistumiset

Työntekijät nostivat kyselyssä esiin festivaaleilla vallinnutta tunnelmaa: työskentelyympäristö ja tiimi oli ollut mukava ja asiat tapahtuivat hyvässä hengessä. Myös festivaalikävijät olivat olleet erittäin mukavia ja ymmärtäväisiä.

Tapahtumaviestinnän visuaalisen ilmeen yhtenevyyttä ja ilmettä ylipäätään pidettiin hyvänä ja ammattimaisen näköisenä. Refugee Film Festivalin sijainti ja saavutettavuus oli työryhmän mielestä erittäin hyvä. Myös tapahtumatilojen koko oli suuren osan mielestä tapahtumalle sopiva mutta, aulatilat olisivat käyneet pieneksi, jos kävijöitä olisi ollut enemmän. (Kysely 2018)

Festivaaliclubi oli erittäin onnistunut tapahtumakokonaisuus Refugee Film Festivaleilla. Sen aikana tiivistyi festivaalin lämmin, yhteisöllinen ja avoin tunnelma. Alkuillasta ilmapiiri oli hieman varovainen ja ihmiset juttelivat pitkälti omien tuttujensa kanssa tapahtuman puolesta esitettyjen puheiden ja musiikkiesityksen lomassa. DJ Aymanin aloitettua koko sali heräsi eloon. Lattialla ja lavalla tanssivat ensin pakolaistaustaiset, jonka jälkeen mukaan rohkenevat myös suomalaiset. DJ:n lopettaessa kaikki festivaalikävijät olivat tanssimassa yhdessä. (Havainnointi 2018). Myös yksi festivaalikävijöistä nosti festivaaliclubin esille haastattelun aikana:

Minulla oli hauskaa festivaaliclubilla. Olen huomannut, että ystävien tapaaminen ja heidän kanssaan tanssiminen antaa meille iloa ja onnellisuutta. Kaikki tykkää siitä. Eilen oli todella hauskaa, näimme ystäviä, teimme musiikkia ja tanssimme. Olemme kiireisiä töiden puolesta ja välillä on hyvä rentoutua ja nauttia. (Festivaalikävijä 5)

7 Kehittämisehdotukset

Kehitysehdotukset sen perusteella, miten festivaalin vahvuudet tulisivat kaikista parhaiten esiin ja miten tapahtuma saisi arvoisensa huomion tulevaisuudessa. Olen päätenyt laatimiini kehittämisehdotuksiin tässä kehittämistyössä saatujen tulosten pohjalta.

Ennen varsinaisia kehittämisehdotuksia ja tekemiäni huomioita haluan nostaa esiin neljä sellaista asiaa, jotka onnistuvat Refugee Film Festivalilla erittäin hyvin. Tähän

johtopäätökseen päädyttiin aineistonkeruumenetelmien myötä saadun laajan informaation myötä. Näitä erityisen hyvin onnistuneita osa-alueita voi hyödyntää tulevaisuuden tapahtumaa markkinoidessa.

Refugee Film Festivalissa erittäin hyvin onnistuivat seuraavat asiat:

1. Elokuvaohjelmisto oli monipuolinen, kiinnostava ja laadukas
2. Festivaaliclubi
3. Festivaalin yleinen tunnelma – yhteisöllisyys, toisten tukeminen, mahdollisuus tavata muita ihmisiä
4. Pakolaisten sarja

Seuraavassa taulukossa on esitelty tässä kehittämistyössä esille tulleet kehittämiskohteet, huomiot ja niiden perusteella tehdyt ehdotukset tulevaisuuden tapahtumaa varten. Kaikkiin tehtyihin huomioihin olen päätenyt tässä työssä saatujen tulosten perusteella. Laadin ehdotukset taulukon muotoon, jotta ne olisivat paremmin luettavissa ja tulkittavissa.

Taulukko 8. Tutkimuksessa ilmenneitä huomioita Refugee Film Festivaliin liittyen ja niiden pohjalta tehdyt kehittämissuhteet. Huomiot on jaoteltu kehittämiskohteen mukaan.

Kehittämiskohde	Huomio	Kehittämissuhteus
<i>Omin sanoin -sarja</i>	Niin suosittu, ettei kaikki yleisö meinannut mahtua saliin	Ensi kerralla Omin sanoin -sarja isompaan tilaan
	Monet saivat kuulla liian myöhään, eivätkä ehtineet tehdä elokuvaa, jolla osallistua	Turvapaikanhakijataustaisille ilmoitus hyvissä ajoin, ja muistutusta tietyin väliajoin tapahtuman lähestyessä
	Yksi elokuvan tehneistä turvapaikanhakijataustaisista ei voinut esittää omaa elokuvaansa, koska siihen liittyvien lupien kanssa oli esiintynyt ongelmia	Voitaisiinko tässä asiassa tarjota tukea esimerkiksi nostamalla nettisivuille muutaman keskeisen elokuvantekemiseen Suomessa liittyvän vinkin, jotka eivät välttämättä tulisi ensimmäisenä muualta kotoisin olevalle henkilölle mieleen?
	Vain yksi naisohjaaja	Olisiko mahdollista saada lisää pakolaistaustaisten naisten tekemiä elokuvia?

Q&A

	Keskustelutilanteet kulkivat eteenpäin parhaiten, kun puhujina oli kolme eri näkökulmasta saapuvaa henkilöä: moderaattori, elokuvan tekijä / päähenkilö ja aiheeseen liittyvä asiantuntija	Ensi kerralla asiantuntija mukaan kaikkiin keskusteluihin
	Moderaattorin rooli tärkeä	Kiinnitetään moderaattorin valintaan erityistä huomiota.
	Keskustelut etenivät myös poliittiseksi	Jokaisessa keskustelussa vähintään yhdellä puhujista on hyvä olla jonkinlaiset valmiudet keskustella ajankohtaisesta yhteiskunnallisesta tilanteesta
	Keskustelut alkoivat välillä hieman tönkösti, jos yleisön mielipidettä kysyttiin puhuttavan kielen osalta, eikä yleisö ollut yksimielistä. Moderaattorit tekivät tilanteessa erilaisia ratkaisuja, joista joku toimi välillä paremmin ja välillä taas toinen	Tehdään selkeä linjaus sen suhteen, miten kielen valinta tehdään tai olisiko mahdollista päättää siitä jo etukäteen?
	Keskustelut olivat erittäin kiinnostavia ja paikalla oleva yleisö lähti niihin hyvin mukaan	Nostetaan keskustelujen sisältöä ja puhujia esille vielä paremmin. Tiedotetaan niistä samassa määrin kuin itse elokuvista!
<i>Lavat ja elokuvasalit</i>	Puhujien kasvot eivät näkyneet yleisöön (Kino Andorra – salissa), koska lavan valaistus oli huono. Myös kuuluvuus olisi voinut olla parempi.	Tekniikan, valon ja äänien testaus aina ennen näytöksen alkamista! Puhujia kannattaa aina muistuttaa mikrofoniin oikeaoppisesta käytöstä. Puhujien paikat kannattaa merkata lavalle esimerkiksi teipillä, jolloin he asettuvat valaistuksen suhteen oikeisiin asemiin. Jokaiseen esityssaliin kannattaa asettaa vastuhenkilö, joka huolehtii kaikesta edellä mainitusta koko tapahtuman ajan.
	Kino Andorran ovi narisi kuuluvasti aina, kun joku kulki siitä. Tämä oli häiritsevää salissa elokuvaa katsovalle yleisölle.	Uutta tapahtumaa valitessa testataan, että elokuvasali ja sen ympäristö saadaan hiljaiseksi.
<i>Lipunmyynti</i>	Työntekijät kaipasivat lipunmyyntipisteeseen parempaa järjestelmää ja selkeän ohjeistuksen, joka pätee kaikissa myynti- ja varaustilanteissa.	Olisiko mahdollisuus ottaa käyttöön lipunvarausjärjestelmä esim. Tikein tai muun vastaavan järjestelmän kautta?

	Työntekijät olisivat kyselyn perusteella itse valmiita käyttämään Refugee Film Festivaliin 10-20 tai 20-30 euroa	Yksittäisten näyttösten lisäksi lippuja voitaisiin myydä myös sarjalippuina tai päivälippuina. Tämä saattaisi houkutella kävijöitä myös viettämään festivaalilla pidemmän aikaa.
	Festivaalikävijät olivat kaivanneet tarkempaa infoa maksukäytännöistä.	Tiedot näkyviin nettisivujen lisäksi myös tapahtuman Facebookiin. Tehdään lipunmyyntipöydän yhteyteen hinnasto-julisteet.
<i>Tarjoilut</i>	Työntekijät kertoivat, että tarjoilut olivat menneet monilta kävijöiltä ohi, sillä he eivät tieneet että niitä saa ottaa maksutta.	Tarjoilujen yhteydessä voisi olla tapahtuman visuaaliseen ilmeeseen yhtenevä juliste, jossa lukisi esimerkiksi "herkullista elokuvahetkeä" usealla eri kielellä. Hyvä tilaisuus samalla ilmoittaa, että tarjoilut on ilmaisia ja promota festivaalia + sen kansainvälisyyttä.
<i>Tapahtumapaikka ja -tila</i>	Tapahtumatilojen koko oli hyvä tämänkokoiselle yleisölle, mutta aulatilat jäävät pieneksi, jos kävijämäärä kasvaa	Elokuvasalien koon lisäksi on otettava huomioon aulan koko, kun valitaan seuraavaa festivaalipaikkaa, mikäli halutaan, että yleisö jää näyttöksen jälkeen viettämään aikaa festivaalille.
	Festivaalin sisäänkäynti, lipunmyynti ja Dubrovnik-salin sisäänkäynti sijoituivat kaikki samaan, pieneen kulmaan aulassa. Tämä aiheutti hetkittäisiä jonoja, jotka olisi voitu välttää.	Lipunmyyntipiste kannattaa asettaa sellaiseen paikkaan, jossa se ei tuki tapahtuman kulun kannalta olennaista tai muutakaan kulkureitiltä.
	Festivaaliyleisö oli kaivannut opasteita ja paperista käsiohjelmistoa.	Näkyvät opasteet ovat erittäin tärkeitä erityisesti sisäänkäynnin, lipunmyynnin, elokuvasalien ja vessojen yhteyteen. Käsiohjelmiston puuttuminen voi olla valinta, jos halutaan säästää luontoa. Tällöin infon täytyy olla muilla tavoin helposti saatavilla netissä ja tapahtumapaikalla.
<i>Järjestöjen esittelypöydät</i>	Esittelypöydät oli sijoitettu samaan sumuun edellä mainitun lipunmyyntipöydän ja tärkeiden kulkureittien kanssa, missä se jäi muiden tapahtumien varjoon.	Tilaa kannattaa hyödyntää mahdollisimman monipuolisesti, eikä asettaa kaikkea tapahtumaa samaan nurkkaan. Yleisö hajaantuu tapahtuma-alueelle luonnollisemmin, kun joka puolella on jotakin nähtävää. Esittelypöydistä tekisi houkuttelevamman ja näkyvämmän myös se, että niiden luona olisi joku järjestön työntekijä vastaamassa kysymyksiin ja kertomassa palveluista kiinnostuneille.

<i>Tiedottaminen</i>	Tietoa festivaalista oli vaikea löytää internetistä hakemalla.	Festivaalin nettisivut löytyvät tällä hetkellä osoitteesta: https://rff.turvapaikanhakijoidentuki.fi/ Saisiko festivaalille oman domainin, kuten www.refugeefilmfestival.fi ? Tämä erottuisi hakukoneen tuloksista paremmin.
	Tapahtumaviestinnän visuaalisen ilmeen yhtenevyyttä ja ilmettä ylipäätään pidettiin hyvänä ja ammattimaisen näköisenä	Koska ilme on hieno, sitä kannattaa nostaa enemmän esiin myös festivaalillassa. Näin tapahtumapaikasta saadaan enemmän festivaalin näköinen ja sen tunnettuus ja tunnistettavuus saattaa kasvaa.
	Elokuvaohjelmiston ja Q&A:n tuominen selvemmin esille	Ohjelmisto oli laadukasta ja Q&A:t kiinnostavia. Sisällöt houkuttelevat varmasti yleisöä jo itsessään, jos niitä vain osataan tuoda esille oikealla tavalla.
<i>Työntekijät</i>	Tehtävät olivat olleet muutaman mielestä hieman epäselvät, minkä takia ne olivat vaatineet paljon itseohjautuvuutta.	Työntekijöiden kunnollinen perehdytys, vastuualueiden jakaminen ja työvuorojen tekeminen!
	Työilmapiiri oli työntekijöiden mielestä hyvä ja ystävällisyys näyttäytyi myös yleisölle.	Näistä kannattaa ehdottomasti pitää kiinni! Yhteisöllisyys oli yksi tapahtuman tärkeimmistä osista ja työntekijöiden ulosanti voi vaikuttaa sen rakentumiseen sekä positiivisesti että negatiivisesti.

8 Pohdinta

Ensimmäistä kertaa järjestetty Refugee Film Festival onnistui saavuttamaan sille järjestäjien puolesta asetetut tavoitteet, mikä antaa hyvän pohjan tapahtuman eteenpäin kehittämiseen. Sisällöllisesti ja elokuvaohjelmistoltaan festivaali oli laadukas ja monipuolinen, puhujat olivat asiantuntevia ja paikalla oli pakolaisia sekä heidän kanssaan läheisesti työskenteleviä henkilöitä, mutta myös muuta yleisöä.

Haastatteluun osallistuneet festivaalikävijät pitivät tapahtumaa tärkeänä ja näkivät sille olevan tarvetta. Kaikessa tutkimusmateriaalissa nousi esiin festivaalilla vallinnut lämmin ja yhteisöllinen tunnelma. Tunnelma oli tärkeää festivaaleille osallistujien näkökulmasta ja sen säilyttämiseen kannattaa kiinnittää huomiota myös seuraavaa Refugee Film Festivalia tuottaessa. Tämän saavuttamiseksi henkilökunnan ystävällisyys ja

lämminhenkisyys on ehdottoman tärkeää. Merkityksellistä on myös se, että tapahtumassa säilyy niin sanottu kotikutoisuus ja lämmin tunnelma.

Festivaalipäivien käytännönjärjestelyissä puolestaan oli paljon kehittämisvaraa ja asioita, joita on pakko ottaa huomioon, jos festivaali kasvaa kävijämäärältään suuremmaksi. Näitä olivat esimerkiksi tiedottaminen, lipunmyynti, tapahtumatiilojen järjestely ja työntekijöiden perehdytys. Tulevaisuudessa tapahtumaa voitaisiin kehittää myös rahoituspuolelta ja yhteistyökumppaneiden hankkimisen myötä.

Työ antoi minulle kulttuurituottaja paljon. Oivalsin arvioinnin merkityksen ja sen, että laaja-alainen tapahtuman tutkiminen ei pelkästään auta tapahtuman eteenpäin viemisessä, vaan auttaa myös perustelemaan työryhmälle ja tarvittaessa rahoittajille, miksi tehdään, niin kuin tehdään. Kehittämistyö havainnollisti sitä, kuinka tärkeää tavoitteiden asettaminen on – ja toisaalta kuinka tärkeää on tarkastella niiden toteutumista. Tämän jälkiarvioinnin myötä päästään käsiksi merkityksellisiin kehittämiskohteisiin.

Tämä tutkimus auttoi myös tunnistamaan festivaalin erityispiirteitä, joita voidaan hyödyntää myöhemmin esimerkiksi markkinoinnissa. Työn myötä todelliseksi tuli myös se, että tekijöiden toiveet yhteisöllisestä tunnelmasta ja laadukkaasta ohjelmasta olivat välittyneet myös festivaalikävijöihin.

Toivon, että tehty kehittäminen on osaltaan edesauttamassa sitä, että Refugee Film Festival monipuolisine, merkittävine ohjelmistoineen on tullut kotimaan tapahtumakentälle jäädäkseen.

Lähteet

Allen, Johnny & O'Toole, William & Harris, Robert & McDonnell, Ian 2011. Festival & Special Event Management. Milton: John Wiley & Sons Australia, Ltd.

Haastattelu, 2018. Refugee Film Festivalin kävijät.

Havainnointi, 2018. Refugee Film Festival.

Kauhanen, Juhani & Juurakko, Arto & Kauhanen, Ville 2002. Yleisö tapahtuman suunnittelu ja toteutus. Vantaa: WSOY

Korhonen, Anna 2018. Tuottaja. Refugee Film Festival. Helsinki. Haastattelu 23.11.

Refugee Film Festivalin kotisivut, 2018. <http://rff.turvapaikanhakijoidentuki.fi/> (Luettu 08.11.2018)

Vallo, Helena & Häyrynen, Eija 2012. Tapahtuma on tilaisuus - Tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen. Tietosanoma Oy Tallinna Raamatutrükikoda.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015 (3.-4.painos). Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Liite 1: Haastattelukysymykset

HAASTATTELU

- Millainen tunnelma Refugee Film Festivalissa on mielestäsi ollut?
- Mikä oli sinulle henkilökohtaisesti tärkeintä Refugee Film Festivalilla?
- Kenelle suosittelisit tapahtumaa/ketä toivoisit näkeväsi tapahtumassa ensi vuonna?
- Ovatko tämänkaltaiset tapahtumat mielestäsi tärkeitä ja miksi?
- Millaisia ajatuksia sinulle on herännyt pakolaisuuteen liittyen?

HAASTATELTAVAT

Pakolaistaustaiset festivaalikävijät

- Festivaalikävijä P1
- Festivaalikävijä P2
- Festivaalikävijä P3
- Festivaalikävijä P4

Pakolaistaustaiset elokuvantekijät

- Festivaalikävijä E1
- Festivaalikävijä E2

Kantasuomalaiset festivaalikävijät

- Festivaalikävijä K1
- Festivaalikävijä K2
- Festivaalikävijä K3

Liite 2: Havainnointilomake

HAVAINNOINTI

FESTIVAALIKÄVIJÄT

- Kokonaismäärä
- Jakautuminen näytöksiin
- Sukupuoli
- Ikä
- Kansalaisuus/tausta
- Kenen kanssa tulee festivaalille
- Osallistuuko tapahtumaan useana päivänä?

TAPAHTUMIEN RAKENTUMINEN

- Aulassa
- Lipunmyynnissä
- Näytösten aikana
- Näytösten jälkeen Q&A:ssa
- Festivaaliklubilla
- Keskustelupaneelissa

Mitä tapahtuu?

Miten festivaalikävijät toimivat?

Millaiset puitteet? (Valot, ääni)

Löytyykö erityisiä ongelmakohtia?

Liite 3: Palautekysely

Palautekysely - Refugee Film Festival

Tervetuloa kyselytutkimukseen!

Tällä kyselyllä kartoitamme Refugee Film Festivalin onnistumista tekijöiden näkökulmasta. Vastauksia käsittelem opinnäytetyössäni, jonka aiheena on Refugee Film Festivalin kehittäminen seuraavaa vuotta varten. Tämän jälkeen vastaukset luovutetaan festivaalijärjestäjän käyttöön.

Kysely sisältää 9 kysymystä. Vastaamiseen kannattaa varata aikaa 5-15 minuuttia riippuen siitä, kuinka syvällisesti vastauksiin haluaa paneutua.

Avoimiin kysymyksiin vastaaminen ei ole pakollista, mutta kaikki palaute on arvokasta!

Jos sinulla on kysyttävää, voit olla minuun yhteydessä sähköpostitse.

Kiitos osallistumisestasi!

Terveisin,

Tiia Kekäläinen
tiia.kekalainen@metropolia.fi

Seur.

Palautekysely - Refugee Film Festival

1 Minkä **taustaorganisaation** kautta osallistuit Refugee Film Festivalille?

- Turvapaikanhakijoiden Tuki ry.
- Metropolia Ammattikorkeakoulu
- Muu

Jos vastasit "muu", mikä organisaatio on kyseessä:

Edell.

Seur.

Palautekysely - Refugee Film Festival

2 Kuinka hyvin **tapahtumatilat** soveltuivat mielestäsi Refugee Film Festivalille?

	Ei toiminut ollenkaan			Toimi erinomaisesti	
Sijainti (saavutettavuus julkisilla jne.)	☐	☐	☐	☐	☐
Koko (ei liian ahdas tai väljä)	☐	☐	☐	☐	☐
Käytännöllisyys (vessojen määrä, narikka, aulatilan sijoittelu)	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnelma (valot, viihtyisä sisustus)	☐	☐	☐	☐	☐
Turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐

Voit halutessasi perustella vastauksiasi tähän:

3 Mitä mieltä olit **ohjelman** kiinnostavuudesta ja onnistumisesta Refugee Film Festivalilla?

	Ei toiminut ollenkaan			Toimi erinomaisesti	
Elokuvaohjelmisto	☐	☐	☐	☐	☐
Näytösten jälkeiset keskustelut	☐	☐	☐	☐	☐
Paneelikeskustelu paperittomuudesta	☐	☐	☐	☐	☐
Elokuvaklubi (keskiviikon iltabileet)	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöjen esittelypöydät	☐	☐	☐	☐	☐
Ilmaiset tarjoilut (tarjolla olleet pullat, keksit, mehut)	☐	☐	☐	☐	☐

Voit halutessasi perustella vastauksiasi tähän:

4 Kuinka hyvin asiakkaille suunnattu **viestintä** mielestäsi onnistui?

	Heikko			Erinomainen	
Tiedon saatavuus	☐	☐	☐	☐	☐
Visuaalisen ilmeen yhtenevyys	☐	☐	☐	☐	☐
Festivaalin näkyvyys (sosiaalisessa mediassa yms.)	☐	☐	☐	☐	☐

Voit halutessasi perustella vastauksiasi tähän:

Edell.

Seur.

Palautekysely - Refugee Film Festival

- 5) Kuinka hyvin seuraavat sanat kuvastavat mielestäsi **tunnelmaa** Refugee Film Festivalilla?

	Ei kuvasta ollenkaan			Kuvastaa hyvin	
Lämmin	☐	☐	☐	☐	☐
Vastaanottavainen	☐	☐	☐	☐	☐
Turvallinen	☐	☐	☐	☐	☐
Ajatuksia herättävä	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteiskunnallinen	☐	☐	☐	☐	☐
Informatiivinen	☐	☐	☐	☐	☐

Voit halutessasi perustella vastauksiasi tähän:

Edell.

Seur.

Palautekysely - Refugee Film Festival

- 6 Mitä palautetta kuult/sait Refugee Film Festivalin aikana **festivaalikävijöiltä**?

- 7 Mitä palautetta itse haluaisit antaa **työntekijän näkökulmasta** festivaalijärjestelyihin liittyen?

Edell.

Seur.

Palautekysely - Refugee Film Festival

- 8 Kuvittele, että osallistut Refugee Film Festivalille kävijän roolissa ensi vuonna. Miten toivot, että tapahtumaa **kehitettäisiin**, että se kiinnostaisi juuri sinua?

- 9 Kuinka paljon olisit valmis käyttämään rahaa festivaalin **pääsylippuihin** kokonaisuudessaan?

- En yhtään 20-30€
 5-10€ Yli 30€
 10-20€

Edell.

Lähetä vastaukset